

Ujút

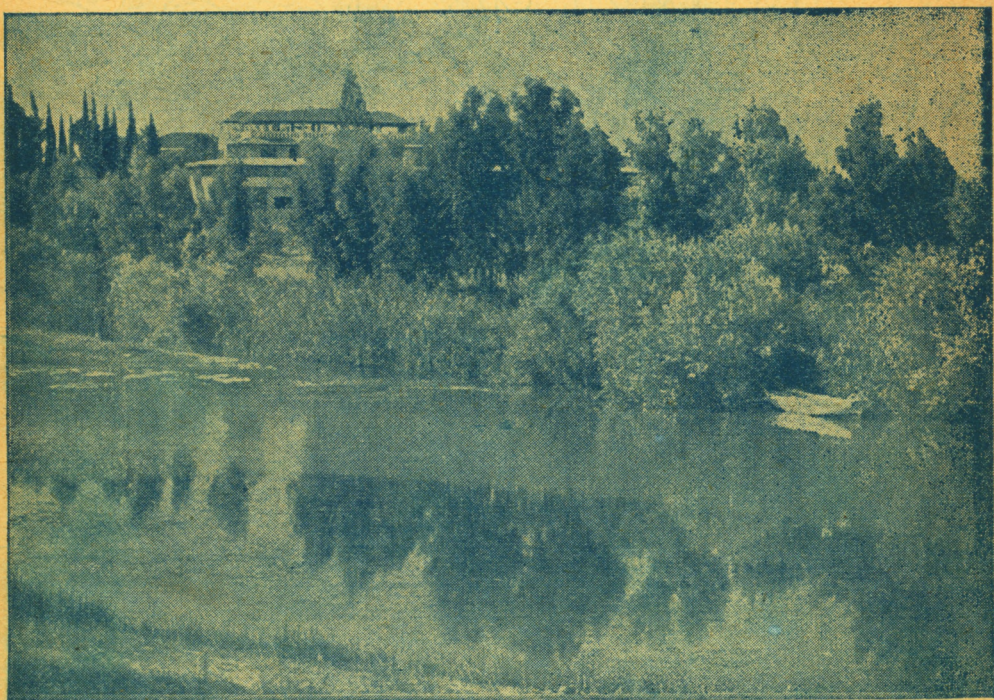

x/59

x/79

Irodalmi és kritikai szemle

Szerkeszti: MÁRKUS ALADÁR

Dagania kolonia a Jordán partján.

1935.

Február hó.

Farsangi bál Budán

Stern: Örvendek, hogy egyesülni óhajt!... Szabad kérnem?...

Lapzártakor:

Alig mult egy éve, hogy a pesti zsidó kórházban 10.000 pengős sikkasztás derült ki.

A közvélemény még a mai napig sincs informálva, hogy ebben az ügyben mi történt, máris újabb tekintélyes összegű sikkasztás pattant ki az V. ker. templomkörzetben.

Legszorgosabb utánjárással csupán annyit sikerült megtudnunk, hogy az eddigi hiány a 30.000 pengőt jóval túlhaladja.

A Pesti Izr. Hitközség vezetősége hét la-

kat alatt őrzi a sikkasztást és utasította a zsidó sajtót, hogy ezeket hallgassa el.

Sőt: megbízható értesülésünk szerint a tettesek ellen nem tesz feljelentést.

Egészen saajátságos az a körülmény, hogy a templomkörzet elnöke: Blum Ödön miniszteri tanácsos, aki egyben a főhitközség szertartásügyi előljárója is, és Szemző Gyula körzeti főtitkár egyik napról a másikra lemondott a tisztségéről.

Közpénzekről van szó!

Az okozott kár sem agyonhallgatással, sem pedig lemondással nem térül meg.

Világosságot követelünk! . . .

Lovas sómér (mezőőr) Palesztinában.

Az Új Ut igazolása

Az *Új Ut* páratlan népszerűségét azzal szerezte meg, hogy mindig nyílt sisakkal, becsületes zsidószívvel, lelkiismeretére hallgatva harcolt.

Egyetlen célja: az igazság keresése.

És ebben az útjában sem a lába elé szórt rengetek tövis, sem pedig a pénz nem tudta megakadályozni.

Néhány — az itteni hitéletben tájékozatlan — külföldi olvasónk azzal a kérdéssel fordult hozzánk, hogy miért támadjuk olyan élesen a pesti izr. hitközséget.

Herr Samu Stern weiss sehr gut, dass das grössere Kapital rentabler und umfangreicher verdient als das kleine. Deshalb macht man Kartelle. Kartelle aller Art. Herr Samu Stern will die Gemeindevermögen kartellieren. Den lieben Gott dürfen sich die Budaer, genau so wie die Käufer auf dem Markt, allein behalten. Aber das Geld, das Kapital, soll in einem grossen Kartell vereinigt werden an dessen Spitze die bewährten Kartellführer der Warenmärkte stehen.

A Pest-Buda közt tomboló testvérharc annyira elfajult s olyan dimenziókat öltött, hogy arra már a *külföldi sajtó is felfigyel*. Így többek között a Genfben megjelenő előkelő német (nem zsidófelekezeti) lap, az „*Ostkurir*” — „*Pest will Buda schlucken*” cím alatt a múlt héten terjedelmes cikk keretében lesújtó bírálatot mondott a pesti izr. hitközség vezetőjéről.

E felette érdekes és főleg tárgyilagos cikket, amelyet érdeme szerint teljes egészében kellene leközölni, a következők szemelvényét adjuk le:

Wir müssen noch einmal warnend unsere Stimme erheben und angesichts der schweren Zeit, der das Judentum in der ganzen Welt entgegengeht und in der es sich schon heute befindet, auf die Notwendigkeit hinweisen, die bewährten demokratischen Fundamente des Judentums — und darunter verstehen wir nicht nur das nackte Leben, sondern auch die Mittel der Gemeinde — in ihrer autonomen Stellung ungeschmälert zu bewahren.

Wir glauben Herrn Samu Stern aufs Wort, dass die Kapitalien in vergrößerstem Umfange rentabler fruktifiziert werden können. Wir wollen aber im Judentum nicht die Früchte des Kapitals sehen, sondern die Früchte seines Geistes, die Früchte seiner Sittlichkeit, die Früchte seiner moralischen Stellung, kurz seine inneren Werte.

Előkelő laptársunk véleményét bár eleendőnek tartjuk állásfoglalásunk igazolására, mégis további igazolásunkra megírjuk a pesti unifikációs párt botrányos támadását, amely valósággal felkorbácsolta a zsidó közvéleményt.

Azok a budai előljárók, akik a pesti hitk. szolgálatában állnak, a közvélemény nyomására lemondtak tisztségükről.

A megüresedett állások betöltése céljából rendkívüli közgyűlést hívott össze a budai hitközség.

A gyűlés megnyitása után dr. Heller Bernát, a rabbiszeminárium tanára a napirend előtt szót kért.

A nagy tudós arcán a sehina jelent meg. Kis ideig tétován nézett maga elé. Meglátszott rajta a nagy lelki felindulás. Ajka remegett s végre elcsukló hangon kezdte meg beszédét.

Helyszűke miatt csak kis részletet rekonstruálva közlünk:

— Pest és budai testvérharcban szigorú semlegességet fogadtam... Nagyon bántott, midőn megtudtam, hogy dr. Szemere Samut, a zsidó tanítóképezde igazgatóját azzal fenyegették meg, hogy — amennyiben az unifikációsok ellen foglalna állást — a pesti izr. hitközség megvonja az intézettől a subvenciót.

— Néhány napra rá engem is hasonló fenyegetés ért.

— Kijelentettem, hogy én a béke embere vagyok, a politikától mindig távol tartom magam, de egyben erélyesen visszautasítom, hogy meggyőződésemből bárki is befolyásoljon.

A kíméletlen kortézia azután atyai szívembe markolt — és most emelkedettebb hangon, könnytelt szemmel folytatta a nagy tudós — félreérthetetlen hanglejtéssel figyelmeztetett, hogy ne feledjem

el, hogy fiam a pesti zsidókórház szolgálatában áll... Mire én kijelentettem, hogy ha fiamat nem rátermettsége és tudása miatt, hanem csak azért alkalmazák, ha én most az unifikációs párt szolgálatába szegődöm, úgy követelem, hogy haladéktalanul bocsássák el.

A nagy tudós ezután szinte lerogyott ülőhelyére és halotthalványan dőlt a szék támlájára.

A néhány pillanatig tartó síri csendet Hatvany Bertalan báró törte meg, aki ökölbe szorított kézzel, magából kikelve kiáltotta:

— Ez gazság!... Ocsmányság!...

A felháborodás moraja töltötte be a gyűléstermet.

Ami ezután következett, csak természetesen: az unifikációs pártot impozáns szótöbbséggel leszavazták.

Nincs több mondanivalónk.

Ítéljen az olvasó!

E csúfos kudarc után a pesti izr. hitk. mindent elkövet, hogy letompítsa Heller Bernát dr. felszólalásának hatását, s arra utasította vazallus sajtóját, hogy kíméletlen sajtókampányt indítson ellene.

E díctelen törekvés zászlóvivője Alapi Béla, aki mindent elkövet, hogy a magyar zsidó tudományos világ e kimagasló korifeusának nimbuszát megtépázhassa.

E minősíthetetlen és vakmerő harcmodor biztosan eléri célját: a budai jóizlésű és józan zsidók undorral fordulnak el attól az unifikációs párttól, amely alantas indítóokokból a zsidó tradíciók megcsúfolásával olyan kimagasló zsidó egyéniséget támad alaptalanul, aki tudományos munkásságával magának világhírt, a magyar zsidóságnak dísz és becsülést szerzett, a zsidó tudománynak pedig hatalmas és örök értékeket alkotott.

Narancsos öntözése Palestinában.

Bárá Hatvany Bertalan:

Ázsia lelke

A magyar irodalmi életnek ünnepi eseménye van: megjelent *Hatvany Bertalan* báró könyve: „*Ázsia lelke.*”

Az *Új Út* munkatársa felkereste a köztisztviselőben álló szerzőt, hogy nyilatkozatot kérjen e művéről.

Halk hangon, elgondolkozva beszél.

— Ez a könyv jelentős eseménye életemnek. Elsősorban azért, mert Ázsiával már kora gyermekkorom óta foglalkozom, másodsorban pedig, mert a magyar könyv olvasó közönség és a sajtó olyan szívesen fogadta ezt az igazán szerény munkámat. . .

— Bárá úr sokat utazgatott a Keleten? — kérdeztük.

— Sajnos nem annyit, amennyit szerettem volna. Ha tőlem függne, egész életemet ott élném le. Nekem jobban tetszik az a világ. . . Különösen ez a könyvem több utazás emlékéből született. 1925-ben voltam

Amerikában és onnan jöttem Ázsián keresztül vissza Magyarországra. Ekkor tanulmányoztam közelről Palesztinát is. Ezt megelőzően 1923-ban utaztam be Japánt, Jávát, Indiát. Kinát, sajnos nem tudtam közelebbről megismerni, mert akkor éppen polgárháború volt és az idegeneknek nem engedték meg a partraszállást. 1929-ben ismét Palesztinában jártam. . . Én azt hiszem, hogy a cionizmust igazán csak Palesztina földjén értheti meg, érezheti át az ember. . . Engem mindig vonzott valami az Erec felé . . . Talán a vérem, a zsidó vér. . .

— Bárá úr cionista?

— Én zsidó vagyok. — mondotta a báró. — Szerintem cionistának és zsidónak lenni egyet jelent.

— Mi volt a legjellemzőbb tapasztalata Palesztinában?

— Az, hogy a palesztinai zsidó állam eszméjének milyen erős gyökerei vannak.

— De ha már ázsiai állapotokról beszélünk, akkor szeretném megtudni, hogy mi a véleménye báró úrnak a Pest és Buda unifikációjáról?

A báró felpattan székéből és idegesen, hangjában haraggal, keményen mondotta:

— Az unifikációról, mivel, hogy *nincs és nem is lehet* — ne beszéljünk! Elég szégyen, hogy ilyesmi ma előfordulhat. Nekünk zsidóknak golyó van a hasunkban, nagy problémánk vannak és egyes embereknek nincs más gondjuk, mint erőszakos, izléstelen eszközökkel mesterségesen

harcot szítani két zsidó hitközség között. *Legyen elég ebből a komédiából!*

Majd csendesebben folytatta:

— Azok az urak elfelejtik Hilel mondását, amely Confucius munkájában is van: „Ne tedd a felebarátoddal azt, ami neked nem esik jól. . .”

Hatvany Bertalan báró az ajtóig kísér, búcsúzóul még megjegyezte:

— Higye el, akkor vagyok boldog, ha nem gondolok ezekre a terméketlen torzsalkodásokra. Engem Palesztina problémája sokkal jobban érdekel. . .

PRERAU MARGIT:

TELAVIV*

*Ne a képeskönyveket lapozd,
az élet valóságát éljed
Hidd el, a dolgok nem olyanok, amilyennek látszanak,
a kupolák és pálmák is árnyékot vetnek.
Fehér város, álomváros. . . ébren virraszt
kacaja, könnye, dala forróvá izzaszt.
Kék bölcső a tenger, de kit ringat? — gazdagokat,
a szegények mosni járnak oda is
úgy, mint minden más táján a világ-vízpartoknak.
(Már jártak e tájon megváltók, de a világ
[változatlan maradt.]*

*Ha Keletről akarnék szólni, azt mondanám:
melegen előmlő sárga fény. . . lágy, tunya mozdulat. . .
De a tánc szilaj, vad!
az ölelés heves,
veszett tűz a csók,
szikrája földtől édig csap,
A Kinereth indigószin kristály
s a Scopus ormán szikrázik a nap.
Próféták lábnyomát fedi a por
a gondolat itt mélyebb, súlyosabb.
Nem a föld szent itt; a kenyér
melyért ép oly kínlódva küzdenek,
mint szerte a világon a szegény emberek.
A lázadás itt oly robbanó őserő, tengeráradat,
úgy érzed, innen csap ki forradalmas lángja a
[világnak.]*

*Nehezen dolgozom
nekem ne mondja senki, hogy a munkás élete jobb
[vagy rosszabb a kutyaénál,
közös sorsok ezek.
Telaviv házai cementből és forró verejtékből épülnek
s az útépitők véresre sebzett munkáskezek.]*

***) Válasz Seitz Viktor doktor: „Telaviv” c. cikkére!**

T. G. Masaryk dr. legkisebb unokájával szórakozik.

T. G. Masaryk :

Az antiszemitizmus és a vérvádról

Március 7.-én tölti be T. G. Masaryk dr. 85-ik életévét. Csehszlovákia lakossága már is lázasan készülődik, hogy az évfordulót mennél fényesebb keretek között ünnepelhesse meg.

Ebből az alkalomból közöljük T. G. Masaryk dr.-nak a zsidósággal kapcsolatos felette érdekes cikkét.

Mikor a Hilsner-pör első tárgyalása volt Kutná-Horában, az egész ügygel komolyan még nem igen foglalkoztam.

Nem hittem a vérvád meséjében. Az egész kázus alig érdekelt.

Jóformán azt sem tudtam, merre van Polna.

Akkoriban egy morva városban, a Hostyn-hegyaljai Bystricében nyaraltam. Egy napon levelet kapok egy diáktól, aki tanítványom volt, amikor magántanár voltam a bécsi egyetemen.

A diák ezt írja: Kedves Tanár úr! Hogyan lehetséges, hogy az egész cseh sajtó, még a liberális ujságok is, felfujják és élesztik a vérvádat?

Én az válaszoltam, hogy nemcsak cseh lapok teszik ezt, hanem német ujságok is.

A diák azután azt a kérdést intézte hozzám, hogy szabad-e leveletem nyilvánosságra hoznia; amire azt feleltem: ha azt hiszi, hogy hasznára

lehet az igazságnak, ha leveletem, amelyben a vérvád meséjével szemben foglaltam állást, — kérem, tessék, tegye közzé.

A levél a „Neue Freie Presse”-ben meg is jelent, amire különösen a hazámbeli klerikális lapok, de Bécsben is, megtámadtak, minek avatkozom olyan dologba, amely még nem nyert befejezést, hiszen a pört még nem folytatták le; nem vagyok se orvos, se jogász, nincs a dologba semmi beleszólni valóm.

El is hallgattam. De néhány nap múlva találkoztam egy egyetemi tanár barátommal — nota bene **kikeresztelkedett zsidó volt**, (ezt a nyilvánosság előtt most először említtem meg), aki ezeket mondta:

Még sem kellett volna néked olyan nyíltan állást foglalnod ebben a dologban. Tudod, **magam is zsidó vagyok**, meg vagyok arról győződve, hogy a vérvád csak babona, ez az eset azonban mégis azt bizonyítja, **lehet valami titkos szekta, amelynek szabályai között lehet a rituális gyilkosság ...**

Megvallom, elcsodálkoztam rajta, hogy művelt ember ilyen véleményen lehet.

Azt válaszoltam: De hiszen ez lehetetlen! Hogyan lehet ilyesmit hinni? ...

„Ez a kázus igen gyanús” — fűzte hozzá még a barátom.

Megszereztem a pör gyorsírási jegyzőkönyvét. Elolvastam az orvosok szakértői véleményét. Már a tényállásban — ezt rögtön láttam — olyan körülmények vannak, **amelyek első pillantásra mutatják, hogy rituális gyilkosságról szó sem lehet**. Elsősorban az a tény, hogy a gyilkosságot a zsidó ünnepek után követték el, nem pedig az **ünnepek előtt**.

Azután alaposan áttanulmányoztam a dolgot és rájöttem, hogy az orvosok saját állítása szerint is, még elég vérnek kellett a holttestben lennie, hogy az egészen téves felfogás, hogy a holttest teljesen vértelen lehessen ...

Ezután még Európa tekintélyes személyiségeihez fordultam, akik mind meggyőztek fiziológiai kételyeimben.

Csak aztán írtam meg röpiratomat és pedig nem azért, hogy Hilsnert védjem, hanem azért, **hogy a keresztényeket védjem a babona ellen**.

Fájt nekem, hogy ilyen sötét babona — beismerem, orvosok és más tekintélyek terjesztette vélemények alapján — lehetséges volt.

Meggyőződéseim szerint jól cselekedtem és ha életem folyamán valamivel meg vagyok elégedve, ha valamely cselekedetem tiszta indítókairól meg vagyok győződve, — **úgy ez az eset az**.

A jogtudósok, még a berlini Liszt is elismeri, hogy a pör vitele valószínűsítő **klasszikus példája volt**, hogyan befolyásolhatják eleve elfogadott vélemények az embereknek nemcsak eszét és szívét, de még az érzékeit is.

Ezenkívül még egy személyes tapasztalatomat is közölni szeretném.

Én magam is hittem valaha a vérvádban. Olyan faluban nevelkedtem, ahol két vagy három zsidó család élt és kisgyerek koromban hallottam az édesanyámtól, hogy bizony a zsidók húsvétra keresztény vért használnak. Ezt gyermekkoromban sokáig elhittem.

Élénken emlékszem arra, amikor zsidókkal először összekerültem, hogyan néztem én gyerekésszel az ujjaikra, vajjon nem tapad-e még mindig vér rajtuk? Ilyen téves hitet nevelt belém édesanyám babonája.

Később megismerkedtem zsidókkal. Eleinte bizony idegenkedtem tőlük, mint mindenki, akit úgy neveltek, mint engem. Midőn aztán később rituális gyilkosságok eseteit emlegették, elolvastam többek között Strack

berlini professzor könyvét, amelynek érvei meggyőztek, hogy közönséges babonáról van szó. Miután így az egész kérdéssel tudományosan is tisztába jöttem, a különböző előfordult esetek, mint például a tiszaeszlári, nem izgattak többé és ezért a Hilsner-eset se.

Mégis felleptem ellene, nem azért, hogy a zsidókat védjem, hanem azért, hogy népünket megszabadítsam a babonás gondolkodástól, mert véleményem szerint minden babona káros, különösen pedig ez a babona.

Nem óhajtok most zsidókról, antiszemizmusról és más ilyenekről előadást tartani. Meg vagyok győződve arról, hogy akit Jézus-Krisztus vezet a hitében, nem lehet antiszemita. Ez teljesen világos előttem és pedig nem azért, mert Jézus maga is zsidó volt, mert az apostolok is zsidók voltak, és mert a régi kereszténységben, különösen éppen a katolicizmusban, sok a zsidó elem. Nem: hanem hogyha én Jézust elfogadom, akkor nem lehetek antiszemita. Egyik, vagy a másik; az ember vagy keresztény, vagy antiszemita!

Várnai Zseni:

Miért vagyok zsidó?

*Tükörbe néztem, arcomat kutatva,
s nem tűnt elébem semmiféle jel,
a lelkem kérdez, ám arcom vonása
hallgat csak némán, semmit sem felel.*

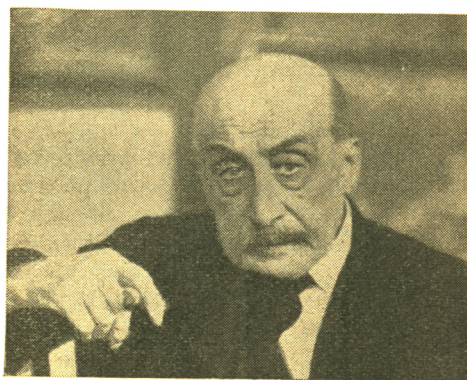
*A homlokom boltívezetje széles
s szemem alatta két barna dió,
orrom egyenes s ajkam zárt szegélye
nem mondja el, hogy mért vagyok
[zsidó?]*

*Lelkembe néztem, amely, mint a
[tenger
oly parttalan s végtelenbe nyúl,
hogy láthatáron kél a nap világa
és alkonyatkor mély szívébe hull*

*és benne élnek minden szenvedések,
vályak hulláma rajta tornyosul,
az ég azúrját visszamosolyogja
s viharos képe rajta komorul.*

*Lelkembe néztem és az üldözöttek
bús arca nézett onnan vissza rám
s rádöbbenem öbennük önmagamra:
testvéreim, gyermekeim, anyám.*

*Lelkem előtött minden messzeséget,
éreztem szeretni, adni jó
s megláttam akkor homlokomra írva:
ez az, mi bennem az örök zsidó!*

Max von Liebermann

Max von Liebermann, a Berlińi Akadémia tb. elnöke, ad honores a Berlińi Egyetem tanára, a Pour le Merite lovagja és számtalan bel- és külföldi érdem- és rendjelek tulajdonosa, hosszas betegség után 88 éves korában meghalt.

Öntudatos zsidó volt.

A világhírű festőművésznak már ifjukorában felkínálták a Müncheneri Mesteriskola tanári állását, azzal a kikötéssel, hogy ősi hitét hagyja el.

Mire Liebermann azt felelte:

— Ha kikeresztelkedem, akkor jobb festőművész leszek? . . .

És szemrebbenés nélkül elutasította a nagy anyagi és erkölcsi előnyökkel járó ajánlatot.

Szombat hatása az ókori nemzsidókra

Talán nem lesz érdekesség nélkül, ha néhány idézettel megvilágítjuk a szombati pihenőnap hatását az ókor nemzsidó népeire.

Flavius Josephus időszámításunk első százada végén egy hitvédő iratában az Ápion görög rétor ellen írt apologia II. részének 39. fejezetében mondja a következőket:

„Nem létezik egyetlen görög vagy nemgörög város, egyetlen nép sem, ahová a hetedik nap törvénye nem jutott volna el úgy, ahogy mi azt megüljük.” A szombati törvények sorából különösképp a „lángok meggyújtását” — „nér sábosz”-t emeli ki, azután folytatja: „A legcsodálatosabb azonban, hogy a törvény erősebb hatást gyakorol az emberekre, mint az érzéki kívánságok és magától elpusztíthatatlanul megerősödött s mikép Isten az egész világot átfogja, azonképpen a törvény is az egész emberiségen át vette diadalútját. Bárki figyelje meg a saját maga városát, vagy a saját maga házát s a szavaim igazságát bizonyítani fogja... Valóban, ha mi magunk nem is ismernénk fel a mi törvényeink kiválóságát, — az azokat elfogadó és utánzó nagy tömegek eljárása folytán indítatva kellene magunkat éreznünk, hogy rájuk büszkeséggel tekintsünk.”

Seneca római író (De civitate Dei VI. 11. Augustinusnál) a zsidó törvényekre és főképp a szombatra célozva arról szól, hogy a zsidó nép törvényei „az egész földkerekségen úgy elhatalmasodtak, hogy a legyőzöttek a győzőknek adtak törvényt”. Felesleges mondani, hogy nem erőszakos törvényadásról van szó, mert hiszen a zsidó nép a maga teljes legyőzöttségében egyáltalán semmi hatalommal nem bírt, hogy bárkit is kényszerítsen törvényei követésére. A pogány világ spontán megnyilatkozása ez és önként való elismerése a zsidóság ezen alapvető törvényének, melyért mindent feláldozni készek voltak a zsidó nép gyermekei. Josephus a megjelölt helyen azt is kiemeli, hogy a zsidózó pogányok „a törvény teljesítéséért elszenvedett üldözések elviselésében is igyekeznek minket utánozni.”

Svetonius római történetíró (Tiberius élete 32) arról értesít, hogy egy Diogenes nevű görög grammatikus, aki Rhodus szigetén élt, nem fogadta Tiberius római császárt, mert ő csak szombaton szokott disputálni. Ezt mondja a római író, de kétségtelen, hogy e jelentésben hiba van és vagy téves közlés, vagy téves másolás folytán épp az ellenkezőjét mondja annak, ami a valóságban történt. Tudni kell ugyanis, hogy a zsidó törvény értelmében szombaton még a beszédnek sem szabad mindennapi dolgokról folyni, hanem főképp a Tórával való foglalkozásnak kell annak középpontjában állni. Érthető tehát, hogy a zsidó szombatot követő tudós szombati napon nem szokott disputálni (tudományos, bölcsészeti kérdésekről vitatkozni) és éppen ezért még a római császárt sem fogadta ezen a napon, hanem a disputációt más napra kívánta elhalasztani.

A kisázsiai Cilicia nyugati részén görög feliratokat találtak, melyek egy magát szombatosoknak („Sabbatistai”) nevező vallásos társaságról szólnak, kik a „szombat istenét” tisztelték.

Ezen példák folytán könnyen érthető, ha a talmud egyik-másik helyen oly „pogányról” beszél, „ki szombatot ünnepel”. Hiszen ilyenek nem kis számban voltak a diaszpóra minden zsidó községe közelében.

A szombat elterjedésének megfelelt az a hatósági védelem is, melyben a zsidók szombatját részesítették.

Julius Caesar idejéből ránk maradt négy olyan római hatósági rendelet, mely a kisázsiai zsidók szombati ünneplésének zavartalanságát biztosítja. Az okiratok szószerinti szövege Josephus Antiquitates c. műve 14. könyvének 10. fejj. 20—24. pontjaiban olvasható és a történelmi kritika azok hitelességét bizonyítja. (I. Schürer III. kötetének 110 és köv. lapjait.)

Augustus császárnak egyik rendelete arról szól, hogy a zsidó embert nem szabad szombat napján törvény elé idézni, továbbá, hogy ha gabona-, vagy pénzkiosztás a hatóságok által szombatra tétetik, a zsidók azt másnap kapják meg. (I. Schürer-nél u. o. 115. l.)

Végül a szombati istentiszteletnek jellemzésére idézzük Philo szavait: „Minden városban — úgymond — megnyílnak szombatonként a tanházak, melyekben belátásra, mértékletességre, munkásságra és igazságosságra és egyáltalán minden ernéyre oktatják az embereket. (u. o. 139. l.)

Nesarim

Ma még gyöngék és kicsinyek vagyunk,
szárnyunk pihés, a hangunk csipogás,
de sasok hangja zendülő dalunk,
a felszívó, messzi vijjogás.

A Holnapot építők mi leszünk,
téglát-téglára rak dolgoz kezünk,
csak bizzatok bennünk, csak higgyetek,
másképp lesz minden, ha mi megnövünk.

Halljátok, jönnek jövő légiók!
Dübörgő léptük döng a talajon,
Megyünk a kék-fehér zászlók után
a rózsaszínű, új, szent hajnalon.

Csak bizzatok bennünk, csak higgyetek,
ti tétovázó vén húszevesek,
az ezredéves éjszakák után,
pirosló új virradat közeleg.

Ma még gyöngék és kicsinyek vagyunk,
szárnyunk pihés, a hangunk csipogás,
de sasok hangja zendülő dalunk,
a felszívó, messzi vijjogás.

Krausz Ernő
a Betar hachsara vezetője.

Dr. Reisz Gyula bratislavai ügyvéd, csehszlovák országgyűlési képviselő és neje szül. Fuchs Irénnek leányát: Nussit, eljegyezte Dr. Rudolfer László bratislavai ügyvéd.

✱

A bukaresti állambiztonsági hivatal rövid úton kiutasította a hitlerista sajtóügynökség tudósítóját.

Kálmán Oszkár, a m. kir. Operaház európai hírvé bariton-művésze, akit a kormányzó a Signum Laudissal ki-tüntetett.

Az Unifikációs pártvacsorán túlnyomóan kiválasztott pesti rangosok vettek részt.

Dr. Kiss Arnold meg akarta áldani Szántó Jenőt, a budai hitk. v. alelnökét, aki azonban kalap nélkül vacsorázott és ezért a fő-rabbi levette kappelijét és azt Szántó fejére tette. Ezzel Szántó egyenrangba került a pártatlan főrabbi-val.

Kivülről budai, belülről unifikációs.

A sivatagban

Harminc év mult már el, harminc hosszú év, tele fájdalommal és kétkedéssel, és még mindig nem értek célhoz. Sok, nagyon sok halt meg már az úton és akik élve maradtak alig tudnak már visszaemlékezni Egyiptom földjére, ahol nehezen, nagyon nehezen dolgoztak, de mégis megvolt a „husos fazék” éhség idején. A legtöbbje már csak gyermeke volt azoknak, akik még „élvezhették” az egyiptomi husosfazék előnyeit és az egyiptomi örök éles ostarait.

A sivatag gyermekei voltak.

Gyerekek, akiket épp oly fájdalmasan és gyorsan kellett világra hozni, mint az egyiptomi pászkát annakidején . . . Semmit sem tudtak a régi hazáról, Egyiptomról, és még kevesebbet az új hazáról, Kanaánról. És mégis mentek.

Az apák hajlott háttal támogatták kicsiny gyermeküket, asszonyaikat és öregjeiket és közben az egyiptomi szép városokra gondoltak, hogy harminc évvel ezelőtt is csak nehezen jutottak a jobb falathoz. Harminc év azonban nagy idő és sok apróság nagyra nőtt szemeikben és nagy dolgok nagyonis összezsugorodtak.

Sokan közülük elhatározták, hogy a sivatagban maradnak.

Azt gondolták, lehetséges homokon városokat építeni. Az idő, telítve fájdalommal és fáradtsággal, lehetetlenné tette az egészséges gondolkodást. A fáradtság csak egy gondolatot termelt ki bennük: pihenni. És ezt akarták, minden erejükkel. Csak a felsggatott ajkak, a felhasadt lábak, a szomj hajtotta őket! És valamilyen homályos elképzelés egy orszzágról, amelyben „tej és méz” terem. És messze-messze csak pusztaságot, száraz sivatagot láttak.

A vezér, Mózes volt az egyedüli aki nem fáradt el és vas akaratával buzdította népét.

Maga előtt látta az egyiptomi multat, a meggyötört testvéreket, a megszegényített asszonyokat és a gyermekeket, akik előtt semmi jövő . . . És látta maga előtt a jövőt, a szabadságot, szabad embereket, büszke asszonyokat és reményteljes gyermekeket.

Sokszor bizalmatlanul tekintettek reá, a vezérre, aki elcipelte őket a pusztába, aki már harminc éve vezérli őket itt a sivatagban. Kétkeltek benne, de utána mentek.

Sivatagi éjszaka volt, a sivatagi forróság után hűvös szél futott át, sötétség volt és csak milliónyi csillag és messze őrüzek világítottak az éjszakában.

Harminc év mult el, az Egyiptomi kivonulástól fáradtak és összetörték voltak, a csillagokba néztek és reméltek. Aztán felkeltek és tovább mentek, egy ország felé, amelyet egyikük sem látott. Hazába, ahol apáik nem születtek és amely hazát még apáik sem láttak soha. Fáradhatatlanul és törhetetlenül mentek, a sohasem látott *Kanaánba* . . .

Thomas Mann a zsidóságról

Thomas Mann, a Nobel-díjas német író a zsidóságról a következőket mondotta:

A német zsidók szenvedései nagyon fájdalmasan érintenek. Elsősorban azért, mert zsidóknak köszönhetem műveim felismerését és értékelését.

**Az antiszemitizmus a legbutább dolog, ami egy értelmes embert el-
tölthet.**

Az antiszemitizmus szégyene minden művelt és kulturált embernek. Azt a tényt ugyanis nem lehet letagadni és a világból kiírtani, hogy a zsidóság, amelyhez később a görögök csatlakoztak, a nyugati erkölcs szellemi alapjait teremtette meg. Mi egyéb a kereszténység, mint a zsidóság szellemi gyümölcse?!

— Palesztinában éreztem, hogy valóban olyan népnek a körében vagyok, amely

hatalatlan bátorsággal elszakította magát a civilizációtól, hogy mindent előlről kezdessen és olyan világot készítsen elő, ahol vágyak és ideálok valósággá válnak.

Voltam néhány Kwuzothban is. Azt tapasztaltam, hogy a mai nép, amely szellemi fölényét megőrizte új életet ágyaz magának. A földhöz kötötte magát és ezért a jövőben száguld és megmarad teljes nagyságában.

Német alaposság

A berlini Philo-Verlag kiadásában nemrégén jelent meg a „Philo-Lexicon”, a zsidó tudás kézikönyve.

A világsajtó egyöntetűen állapította meg erről a műről, hogy ez az eddig megjelent hasonló munkák legtökéletesebbike.

A német alapossággal szerkesztett lexiconban azonban a magyar zsidó sajtó mégis, még pedig kétségtelenül nagy lapzust fedezett fel.

A Philo Lexiconban ugyanis Stern Samu az Országos Iroda és a P. I. H. elnöke nem szerepel.

Reméljük, hogy a Philo Lexicon szerkesztősége ezt a mulasztást a legközelebbi pótfüzetében helyrehozza.

Az adatgyűjtés megkönnyítése céljából a szerkesztőbizottság figyelmébe ajánljuk a Magyar Nemzetgyűlés 1921. február 21-iki naplóját, amely 9 sűrű oldalon kizáróan Stern Samu üzelveivel foglalkozik és amelyből kis izelítőt adunk:

„ . . . Tehát ebből kitéjük, hogy a fővárosi polgár asztalára nem kerülhetett soha egy falat étel sem, amelyre nem nehezedett volna Stern Samu keze. Anélkül tehát, hogy tudtuk volna, olyan volt ő velünk szemben, mint Wells-nek „Láthatatlan embere”, akit az ember nem lát, de akinek keze súlyát mindenütt érzik. Ez volt az a béklyó, amelyet nem ismertünk, s amelynek nyűgét ma is viseljük . . .”

Notandum bene: mindezeket a tényeket Sándor Pál, a magyar zsidóság vezére mondotta el a parlamentben.

Összinté köszönetet fejezünk ki a magyar zsidó sajtónak, hogy erre a fatális mulasztásra figyelmünket felhívta, mert ezzel alkalmat adott arra, hogy Stern Samu „érdemeit” az utókor számára átmentsük.

A Königsbergben megjelenő „Preussische Zeitung”-ban jelent meg:

Tudja Ön már, hogy Rooseveltt, az egyesült államok elnöke a büntetőjogi kongresszuson radikális indítványt tett, amely szerint a legkíméletlenebb eszközökkel véglegesen ki kell irtani a gangsztereket? . . .

Tudnivaló az, hogy a gangsterprobléma tulajdonképpen teljesen azonos a zsidókérdéssel . . .

Sidy Thal

Sidy Thal, a csernovici szegénysorsú pék leánya, aki nem régen még atyja műhelyében szorgoskodott, ma már a román zsidó színművészet szenzációja.

A színházi kritikusok Elisabeth Bergner és hasonló híru stárok közé sorozzák.

Amint értesültünk Sidy Thal, a máris körülrajongott szinpadai ígéret most európai körútra indul, hogy a hozzáfűzött reményeket megvalósítsa.

A Pesti Izr. Hitközség február 7-én este ismét hangversenyt rendezett a Dohány-utcai zsinagógában.

Ernest Bloch nagyszabású oratóriuma volt a műsoron.

A felemelt helyárák dacára majdnem táblás házat vonzott az előadás.

Szerintiünk a templom kizáróan az áhítat helye.

De ha már a vallási és erkölcsi tesztület csupán pénzügyi szempontból a gazdagabb hitközségi tagoknak óratoriumot ad — miért nem ad a transferálás alatt álló szegény hitsorssoknak legalább is moratóriumot?!

Trumpeldor

Halálának tizenötödik évfordulójára

Tizenöt éve múlt, hogy Erec Jisrael északi részén, Galilea legfelső sarkában véres csata folyt le zsidók és arabok közt egyik zsidó telepen.

Távol városoktól, falvaktól és a zsidó centrumoktól folyt le az a kis ütközet, amely emlékezetes marad a zsidó történelemben.

1920. Adar 11-én megjelent az elhagyott kis zsidó telepen, Tel Chaj-ban egy arab földesúr három volt török tiszttel és azzal az ürüggyel, hogy rejtőzködő francia katonákat keresnek, átkutatták a telepet.

Trumpeldor volt a telep vezetője, amelyen alig 15—20 fiatalember és leány tartózkodott.

A négy arab végigjárta a telepet, majd erőszakoskodni kezdtek. Egyidőben minden oldalról fegyveres arabok özönlöttek a kolónia felé.

Trumpeldor az udvarra sietett, hogy a kaput eltorlaszolja, de a lakóház ajtaján kilépve golyó találta. Parancsot adott a tüzelésre és ismét az udvarra sietett.

Ismét golyó találta.

Összerogyott és hiába próbált felállni.

Tocker nevű bajtársa sietett segítségére, de ezt öt golyó fúrta keresztül.

„En davar” — mondta Trumpeldor, mikor a házba vitték és bekötötték.

— En davar: nem tesz semmit . . . Tudom, hogy ezek életem utolsó percei. Tart-satok ki a végsőig.

Estig elszántan küzdött a megfogyott kis zsidó csapat és visszavonulásra kényszerítette a túlerőben lévő arabokat.

Tovább azonban mégsem maradhattak ott. Halottaikat és sebesülteiket pokrócokba csavarva megkezdték a visszavonulást a legközelebbi nagyobb zsidó telep felé.

Utközben meghalt Trumpeldor.

Ki volt Trumpeldor?

Atyja 25 évig katonáskodott az orosz hadseregben s a zsidóságtól meglehetősen távol esett, mégis önérzetesen zsidónak vallotta magát. Fia, Jozsef a Kaukázusban született. Magánúton végezte el a gimnáziumot, mert Oroszországban akkor a kö-

zépiskolákban is numerus clausus volt. Az egyetemre sem vették fel. Fogtechnikus lett s magánúton tanult tovább. Kitört a japán háború s önként jelentkezett a harctérre. Port Arthur védelméén többször kitüntetik. Elveszti félkarját. Felgyógyulása után ismét bevonul. Japán fogságba kerül, ahol a hadifoglyoknak tanfolyamot tart, műhelyeket rendez be. A fogságból visszatérve, a cár személyesen nyújt át neki mű-kart és nevezi ki az első zsidó tisztté az orosz hadseregben. De ő elhagyja kezdődő katonai karrierjét s Palesztinába megy egyszerű munkásnak.

A világháború kitörésekor résztvesz a zsidó légió szervezésében. Ott van a Galipoli félsziget borzalmaiban. Végre elkövetkezik a várvavárt palesztinai hadjárat. Ennek sikeres lezajlása után visszasiet Oroszországba, ahol kitört a forradalom. Zsidó hadsereget akar szervezni, amely keljen át a Kaukázuson és Mezopotámián keresztül-vonulva jusson el Palesztinába.

Orosz földön eközben minden felborul. Kis csapattal tér vissza Trumpeldor s ezekkel szállja meg Felső Galilleát. Az általános fejtelenségben, amely a háború utáni Palesztinát rettegésben tartotta, ők nyugodtan hozzáfognak a hétköznapi munkájához. Így következik be Adar 11-e.

Ez hősünk életének külső folyása. De mit jelent Trumpeldor a zsidó ifjuságnak? Trumpeldor nem a passiv megadással tűrt szenvedések hőse, hanem a cselekvés hőse. Hős a szó fizikai, szellemi és erkölcsi értelmében.

„En davar” — semmiség, mondotta, mikor a Galipoli félszigeten a golyó szétzúzta a vállát — mintha csak egy bajtárs ütött volna a vállamra . . . Igaz, hogy kissé erőset ütött”. „En davar” — semmiség mondotta végül, mikor Tel Chaj-ban a golyó hasát tépte fel, s mikor megrémült társai vonakodtak, maga helyezte vissza beleit a hasüregbe.

Trumpeldor egyéniségének képmására teremtetten meg a szó igazi értelmében vett chaluc típusát, az úttörőt. Példát adott

„Jó a hazáért halni”, ezek voltak utolsó szavai, noha soha sem használt nagy szavakat.

(—5—6.)

Seitz Viktor, losonci ügyvéd, lapunk kitűnő munkatársa, a hírhedt „Cion bölcsei jegyzőkönyve”-ről élcekkal fűszerezett paradoxonoktól szikrázó előadást tartott a bratislavái kereskedelmi Grémium előadó termében.

Előadása keretében világos érvekkel valóssággal pozdorjává zúzta az apokrif szenny-munka vádjait és maró ironiával boncolgatta azokat a törekvéseket, amely a Cioni Bölcsek jegyzőkönyveinek létezését igazolná.

Az előadás vakító tüzijátékként hatott a hallgatóságra, amely megérdemelt ovációban részesítette a szelleműs előadót.

Értesülésünk szerint Seitz dr. több romániai várostól meghívást kapott előadás megtartására.

✱

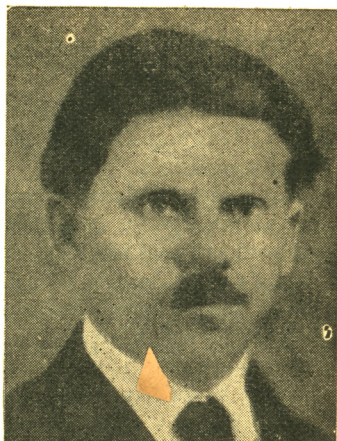
A detronizált Atya és a származás miatt ledegradált Fiu után most már a Természet alkotásait kezdte ki a hitlerizmus.

A német birodalmi hivatalos „Reichsanzeiger” 134. számában ugyanis rendelet jelent meg, amely az erdőbirtokosokat arra kötelezi, hogy a fajilag kevésbé értékes fákat záros határidőn belül irtassa ki.

Értesülésünk szerint rövidesen az égitestekre kerül a sor.

✱

T. G. Masaryk dr. a zsidóság megújodása körül soha el nem evülő érdemeket szerzett, s ezért a Karen Kajemeth Lejiszroel elhatározta, hogy azok megörökítésére „Kfar Masaryk” néven várost alapít Palesztinában.

Schwarzb Barth

Tizenöt éve annak, hogy Ukrajnát megtisztították Petljura pogromvezér gyilkos hordáitól.

Az évfordulón Petrowski, az ukrán szovjet elnöke megemlékezett erről az emberszörnyetegről, aki 1917–20-as években számtalan városnegyedét és falut perzsel-tetett fel, amelyben zsidók laktak.

E véres pogromok folyamán mintegy negyedmillió zsidó vált hontalanná és kb. 100.000 veszttette el életét.

Schwarzb Barth Sámuel ukrán zsidó, akinek egész családját irtották ki, Franciaországba menekült, megtudta, hogy Petljura, aki viszont a szovjet elől menekült, Párisban tartózkodik.

Mint ismeretes, Schwarzb Barth 1928-ban nyílt utcán lelőtte Petljurát.

Schwarzb Barth a főtárgyaláson gerincesen bevallotta, hogy előre megfontolt szándékkal követte el tettét és büszke arra, hogy ezt a minden emberi érzésből kivetkőzött fenevadat ártalmatlanná tette és főleg azért, hogy bosszút állhatott annyi ártatlannul elpusztított hittestvéreiért.

A perben Jabotinszky Vladimir, Maxim Gorkij, Einstein és számos szellemi előkelőség vallomása alapján az esküdtszék felmentő ítéletet hozott.

Swen Hedin, svéd utazónak 70-ik születésnapját Németországban is megünnevelték. Pedig a világhírű utazó nem egészen árja származású, mert édesanyja egy Németországba bevándorolt zsidónak leánya.

SPIRA

nyakkendőgyár lerakatóban
márkás harisnyák
is kaphatók.

KOSICE

Mlynská ulica 8.
Telefon: 515.

A legrégibb zsidó orvosi mű

Az általános emberi kultúra kialakulásának és fejlődésének legjellemzőbb tényezői: a vallás és a tudomány.

A zsidóság óriási befolyása a vallás terén, letagadhatatlan tény, de a tudománya révén gyakorolt, ugyancsak nagy befolyását, minduntalan igyekeznek ellenségei letagadni, vagy lecsökkenten, pedig a zsidó nép, a szellemi javaknak olyan pazar gazdagságával ajándékozta meg az emberiséget, amilyenrel kevés nép vetekedhetik.

Igen szembetűnő a zsidóság nagyjelentőségű szerepe, a gyógyítótudományok területén. Keresztény tudós állapította meg, hogy a középkor végéig az orvosok csaknem kizárólag zsidók voltak”.

Manapság is megfigyelhető a zsidóság erős vonzódása az orvosi hivatáshoz.

A zsidó vallás, legjellemzőbb ismérve az igazi felebaráti szeretet, a szegények és betegek istápolása.

A tudásszomjas zsidó ész és a zsidó szív eredményezte azt, hogy a zsidó orvos mindig a legnépszerűbb és legkeresettebb orvosok között szerepelt.

A Talmud idejében, már képzett orvosokból álló szervezett rend látta el az egészségügyi szolgálatot, és arra nézve is van adatunk, hogy az akkori orvosok, orvostudományi művekkel is szolgálták az egészségügyi kultúrát.

A legrégibb napvilágra került, hébernyelven megírt orvosi munka Oszof nevű zsidó orvostól származik, akit kortársai mindig, mint *Oszof Hajehüdi-t* említenek és aki a tudományos világban latinosan mint *Aszaf Judeus-nak* van elismerve.

A munka, mely pergamentre rótt kézírásban 4 példányban maradt ránk, - a párisi, firenzei, oxfordi és müncheni könyvtárak-

ban őrzik azokat. Legépebb a müncheni példány. Szerzőjéről, sajnos kevés biztos adattal rendelkezünk. Amit tudunk és elmondhatunk róla, azok bár olyan adatok, amelyekhez indirekt uton, a műből levont következtetések révén jutottunk, de az irodalmi adatokkal egybevetve oly nagy mértékben valószínűsíthetők, hogy bizonyosságoknak tekinthetjük azokat. A mű szövegéből valamint a megírás módjából, mindjárt azt a biztos következtetést vonhatjuk le, hogy a könyvet, nem közvetlenül a szerző írta, hanem az a szerző előadásai után készült jegyzetnek másolata. Ebből az is kiviláglik, hogy *Oszof* professzor volt egyik főiskolán, még pedig olyan főiskolán, ahol ő volt az egyetlen zsidó tanár, mert különben nem fűtték volna nevéhez állandóan a „haje-hüdi” jelzőt. A főiskola helye a mű adatai szerint Mezopotámia, akkortájt igen fejlett főiskoláinak egyike lehetett, a kor pedig, amelyben működött a VII. század. Minden képen érdekes adatok ezek, mert kiviláglik, hogy kb. 1200 évvel ezelőtt, már zsidó orvos professzor működött az akkori egyetemeken és olyan hire volt — amint az irodalomból látjuk, hogy az egész világ elismerte és nagyrabecsülte.

A mű tartalma mindeképpen a kor színvonalán álló munka és hogy az akkori általában ismert gyógymódok helyett, sokszor egyéni gyógyeljárásokat ismertet. A bevezető rész, amely zsidó legenda formájában adja elő az orvosi tudományok keletkezését és rövid történetét, így szól:

„Ez a gyógyító tudományok könyve, amelyet a régi bölcsek Sémnek, Najach fiának könyvéből merítettek és amely könyv Najachnak az özönvíz után, az Ararat hegyhez tartozó Lubar hegyen adatott át. Mivel abban az időben kezdték a tisztátalan szellemek. (rűchajsz hamamzérím) Najach gyermekeit nyugtalanítani és őket betegségekkel, valamint halált hozó kínokkal sújtani. Ekkor eljöttek Najach összes gyermekei és unokái és elbeszélték neki szenvedéseiket. Najach megijedt, mert felismerte, hogy a betegségek összes fajtái,

Dr. Klein üdülőtelepe

Kremnica (Stalka)

Ideális símezők Állandó sí-kultúra.
Elsőrangú ellátás és lakás.

a bűnök következményei. Megáldotta gyermekeit és egész háza népét, az oltár elé lépett, áldozatot mutatott be, imádkozott az Örökévalóhoz, aki őt meghalagatta és szorgálattevő angyalainak egyikét, Refoélt, elküldte azzal, hogy a tisztátalan szellemeket a földről kipusztítsa és hogy azok többé bajt ne okozhassanak. Az Angyal a szellemeket börtönbe zárta, de a tizedrészüket szabadon hagyta azért, hogy azok a földön ide-oda vándorolva, a bűnös embereket betegségekkel sújthassák. Hogy azonban ezen betegségek mégis gyógyíthatók legyenek, megtanította Najacht, a fák, növények és gyökerek útján való gyógyításra, továbbá elküldötte hozzá a megmaradt szellemek főnökeit, hogy megmutassák a különböző gyógynövényeket és megismertessék azok gyógyító hatását. Najach leírta mindezen dolgokat egy könyvbe és átadta azt fiának Sémnek. Ebből a könyvből merítettek a régi bölcsek. Így vált ismertté a földön a gyógyítás tudománya. Elsőknek Macedónia bölcsei gyakorolták a gyógyítás művészetét, míg egyiptom bölcsei bűvészzel és ráolvasásokkal gyógyítottak és a csillagok járásából jóstak. Nagy volt az ő bölcsességük,

amíg egy Aeskulap nevű macedoniai bölcs támadt, aki 40 képirástudó társával egyetemben utra kelt, hogy a Paradicsom helyére jutva, az Élet Fájának egy darabját megkeressék és így dicsőségüket és hírüket a többi bölcsek fölé emeljék. Amint azonban oda értek és kezöket a gyógynövények felé ki akarták nyújtani, Isten feléjük suhintotta lángpallósát, amelynek szikrájától mindannyian elégték. Ettől az időtől fogva a gyógyítás művészete szünetel és 630 évig pihent, egész Artaxerxes uralkodásáig, amikor is, akadt egy bölcs és értelmes ember, névszerint Hippokrates makedoniából, ugyszintén Oszof a zsidó, azután Galenus, Dioskurides és még sokan mások, akik az orvostudomány koronáját megújították, amint az még mai napig is fennáll."

Szerzőnk, ha nem is tartozik azok közé, akik az orvostudomány történetében új utakat törtek, de kétségtelen, hogy tudós és világszerte elismert művelője volt szakmájának már 1200 évvel ezelőtt, olyan körben, amikor a minket lekicsinyelni akaró népek legtöbbje, még a kultúra legszerényebb alapjait sem fogadta be.

Hugo Zuckermann

A költő halálának 20-ik évfordulójára

Érdekes dolog, hogy vannak emberek, kortársaink, kik velünk egy időnek izgalmain éltek, egy lapot olvastak, talán ugyanazon a drágaságon panaszkodtak és alig zöldült ki sírjukon a fű, hirtelen szinte szoborrá emelkedve magaslanak a szemlélő elé. Így Hugo Zuckermann. Ismeretlen, szürke emberként járta az életet s midőn a világháború egyik napján holtra sebesülve cipelték el a lövészárokból, egyszerre csak szárnyára kapta a hir.

Magyarországon kevésbé ismerik. Én a néhai „Neues Pester Journal” tárcarovatában találkoztam először a névével, hol a wieni kongresszus idejében ismertetés jelent meg róla.

Zuckermann a herzli cionizmus legelső költői közé tartozik. 1881 május 15-én született a csehországi Egerben és gyermek-kora az asszimiláció és a nyolcvanas évek antiszemita viharzása közepett telt el.

*Én sosem voltam kisgyerek,
úgy, mint a többi gyerekek,
kik nem ismernek gondot.
A napsugár rám nem süttött,
nem jártam virágok között,
nem voltam játszi, boldog.*

*A játszótéren is legott
szitok és láрма fogadott:
„Hé, piszkos zsidó, hátra!”
S a szégyenen, ha sírtam én,
már kövek repültek felém:
„Pfüj, gyáva zsidó, gyáva!”
A méreg akkor elfogott,
kezembe kaptam egy botot
Futott a sok kis aljas.
De anyám szólt: „Jaj, kisfiam!
Bajba jutunk mindannyian!
A zsidó neve: hallgass...”
(Elveszett ifjúság.)*

Ez a lelkileg megtört, tönkre szégyení-

tett ifjúság a legkitörőbb lelkesedéssel üdvözölte Herzl zászlóbontását, az új, szabad Zsidóország gondolatát:

*Tekints keletre, hol Cion romjai állnak,
s rajtuk ragyog az esti fény.*

Építsd fel Ciont újra!

*Emelj népednek újra erős várat,
szorongatásunk idején!*

Építsd fel Ciont újra!

*Házunkból elűznek, tanyánkról elgyűlölnék,
kísér az irigység és a gúny.*

Építsd fel Ciont újra!

*Adj népednek kegyesen kis darabka földet,
hatalmas Ur!*

Építsd fel Ciont újra!

*Neved dicsőségéért hordtunk minden láncot,
szenvedtünk tűzhalált.*

Építsd fel Ciont újra!

*Meddig várjuk még szabadtításod,
a szent csodát!*

Építsd fel Ciont újra!

*Bocsásd meg bűnünket, hogy még nem régen
elfeledtük a vést, mely fenyeget.*

Építsd fel Ciont újra!

*Hogy minden országot szerettünk hol
(békésen*

ehettünk egy falat kenyeret

*Ó, ments meg minket, esdünk porba hullva,
Úr! Istenünk! építsd fel Ciont újra!*

(Zsoltár)

Mint a wieni egyetem joghallgatója lázas munkával veszi ki részét a főiskolai cionista ifjúság tevékenységéből. Eközben éri Herzl halála. Ő írja az első Herzl-verseket. Az első kábulatból felocsudva, azok közt van, akik fokozott buzgalommal igyekeznek a vezér halála által okozott űrt betölteni. Jogi doktor lesz, majd ügyvédjelölt. Félszeg, darabos modoru ember, ki nem él társadalmi életet, nem keres hírt az irodalomban. Lelkes cionista munka, álmodozás a zsidó jövőről és egy meghitt, szűk baráti kör betölti minden vágyát és kielégíti ambícióját.

Belekeveredik az országos politikába is. Ausztriának nemzetiségi autonóm tagokból való átszervezése az a gondolat, melyet a nacionalista zsidóság is szívesen karol fel.

Zuckermann wieni évei után ügyvéd lett

és Meranban telepedett meg. Az ottani zsidóság megszervezésében és modern zsidó közösségi élet létesítésében talált magának való foglalkozást. De szélesebb körben ezután sem ismerik, szürke kisember marad, akiről csak kevesen tudják, hogy igazi, nem mes költői lélek lakozik benne. Megaranyozza életét egy nagy, szép szerelem és feleségében, egy nemzsidó nőben ideális munkatársat talál. Hozzá írja szerelmes verseit, ő a muzsája, ki minden dolgában mellette van és cionista munkájában is osztályosa. Békés, harmonikus életének a háború vet véget. Hugo Zuckermann, mint tartalékos tiszt nyomban bevonult s hazafias lelkesedéssel és zsidó érzéssel indul az orosz frontra, „bosszut állni Kisenevért”. Ekkor írja katonadalait, melyek az egész hadseregben közzsájon forogtak s még ma is a Heimwehr és antiszemita alakulatok is, nem egyszer vonulnak fel a zsidó költő dalaival:

Amottan a dombtetőn

három varju károg.

Szerb föld lesz-e temetőm,

vagy egy lengyel árok? . . .

Vitéz katona volt. Magas kitüntetést kapott, de mire hozzáért — már halott volt. Radymo összelőtt temetőjében volt a kötőzőhely, ahol remegő ujjakkal vetette papírra kusza betűkkel utolsó versét az osztrák zsidósághoz:

*Makkabeus dalt nyugodtan
szabad immár énekelnem,
mert én is kardot viseltem,
piros vérem kiontottam.*

Braun Gyula

משך **mészárszéke**

VI. Aradi-utca 43

*Állandóan elsőrendű friss
husok legolcsóbb napi áron*

**Figyelmes és elő-
zékeny kiszolgálás**

Győzelmesen nem zug ének,
örömgertya nem ragyog ma;
fájó szívvel boruljunk a
meggyalázott földre, vérek!

Mert a harcok el nem multak,
megtisztítva nincs a föld még,
hol népünket megkövezték,
maggyalázták templomunkat.

Nincs ideje ünneplésnek,
hétkaru gertya ne égjen —
üszkös romok tetejében
tobzódna még bős legények.

Ájtatos hall: templomokban
trágár utcanóta mellett
részeg fickók hemperegnek,
kozáklovak lépte dobban.

A temetőt, hol most fekszem,
zugó gránátzapor vágta,
— kinyílt a sírok szája —
csontok hevernek köröttem.

Ezért nem zúg büszke ének,
örömgertya nem ragyog ma —
fájó szívvel boruljunk a
meggyalázott földre, vérek!

Ragadzatok keményen két
földgöngyöt markotokba!
Száradjon el jobbom, hogyha
rólatok megfeledeznék!

Sóhajod, s a kin, a bánat
sirjon bennem mindörökkön,
zsidó népem lengyel földön,
karma közt a hiénáknak!

Ki forgatni bírja kardját,
ki még puskát bír viselni,
ki csak dobót tud is verni,
áldozza fel nekünk karját.

Ki a hegybe vágott aknát,
ki gyors lovon nyargalászott,
ki az árbóc-csucsra mászott,
szentelje fel nekünk lábát.

Tudományunk, törekvésünk,
nyugodt sorsunk, biztonságunk,
minden földünk, pénzünk, házunk
kell ide most és az éltünk!

Éltünk kell, hogy ki ne vesszék
őshagyomány, örökség.
Tisztítsuk meg a templomot,
legyünk makkabeusok!

(Makkabeusok 5675.)

Szülővárosában van eltemetve Hugo Zuckermann. És halálában követte őt felesége, Ida, kit verseiben Salome néven énekelt meg s ki férje sírjában lőtte magán agyon.

Zuckermann mindössze 33 évet élt. Verseit barátai kis kötetben gyűjtötték össze. De olyan ember volt, akire ráillik Thomas Carlyle mondása: „Ki lelkéből szól, meghallgatásra talál.”

Dr. G. Gerő László.

פסח של Husvéti árut

az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk.

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur
gyakorolja.

A husvéti áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigorú felügyelete. E szigorú rituális felügyelet teljes erejű biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvéti áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvéti árut

tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113, postafiók 5.

Telefon: 68-8-45.

Rambam a zsidóság világalulmi törekvéseiről

Az antiszemita sajtóban mind-untalan olvashatjuk azt az abszurd vádat, hogy a zsidóság világalulomra törekszik.

A vád aaptalanságát világosan megcáfolja Rámkám „Jod Hachazaka” című traktannumának befejezése:

Ne gondold, hogy a Megváltónak, a Messiásnak, akit Izrael vár, csodákat kell végeznie, halottakat kell feltámasztania. Hiszen Rabbi Akiba a tudósok egyik legnagyobbika volt és mégis fegyverhordozója lett Bar-Kochbának, messiási királynak üdvözölte. Akiba nézetéhez csatlakozott a tudósok legnagyobb része. De amikor háborúban elesett, kiderült, hogy nem ő az, akit Isten küldött. . . Eszedbe se jusson gondolni, hogy a Messiás idejében meg fog változni a világnak a sora. . . A bölcsek és a próféták kívánták a messiási idöket, nem azért, hogy uralkodhassanak az egész világon, nem azért, hogy leigázzák a népeket, sem azért, hogy a nemzetek dicsöítsék öket, azért sem, hogy az érzéki örömöket kiélvezék, hanem azért, hogy zavartalanul foglalkozhassanak a szellemi élettel, ne legyen elnyomó zsarnok, akadályozó kényúr és hogy kiérdemelhessék a halhatatlanságot.”

A náci sajtóiroda karácsony előtt a következő körrendeletet küldte szét a német ujságoknak:

„Figyelmeztetjük, hogy a Würtenbergische Metallfabrik fióközleteivel kapcsolatos események közlését betiltottuk.”

A szigorú betiltás folytán, csak most derültek ki az események.

A gyár szin-árja igazgatósága azzal a felkiáltással, hogy „üzlet — üzlet”, bizalmasan arra utasította 160 fióközleteinek vezetőit, hogy a kirakatokat akként rendezzék, hogy azok a zsidókra nézve sértők ne legyenek, mert hiszen ök is előszeretettel vásárolják a cég gyártmányait.

Ez az utasítás kitudódott és másnap hajnalban szinte egyidőben be-

zúzták a 160 üzlet valamennyi kirakatát, az árukat az utcára hajigálták és plakátokat ragasztottak a portálra: Vigyázat! Ez az üzlet hazááruló zsidóbérenc! . . .

Gyász hírek:

Cseh Arnold dr. a rabbi- és tanítóképző tanárát súlyos csapás érte. Édesanyja meghalt.

Elbert I. Trnava, édesanyja 76 éves korában elhunyt.

Benedek Emil, Nové Zamky, édesatyja. Karcagon elhalálozott.

E három szomorú esettel egyidőben tragikumában megrendítőbb hírt is kell regisztrálnunk:

Max Heresky perbeteli olvasónk atyja: Heresky Nátán 76 éves korában meghalt Tapolcsányban. A sírba lebecsátás pillanatában az elhunytnek egyik leánya nem bírván el a súlyos csapást, a nagy fájdalomtól holtan rogyott össze a frissen meghantolt sír mellé.

Szerkesztőségünk őszinte részvétét fejezi ki a gyászoló családoknak.

Vladimir Jabotinszky, a Cionista Rev. Unio elnökét és pártja egyik tagját beválasztották a zsidó világkonferenciát előkészítő bizottságba. Ez a beválasztás méltó elismerése annak a szívós munkának, amit Jabotinszky az egyetemes zsidóság érdekében kifejt.

✱

A finn kormány a „Fehér rózsá” legmagasabb rendjével tüntette ki Csernihovszky világhírű költőt abból az alkalomból, hogy a „Kelevalát”, a finnek nemzeti époszát héber nyelvre fordította.

✱

Morgenstern Henrik, kislesti mészárost elítélték 30 pengő pénzbírságra, mert koncesszió nélkül kóser húst mért ki. A bírság kiszabásánál enyhítő körülménynek tudták be, hogy tényleg kóser húst árusított. Eből az a tanulság, hogy a hús csak akkor lesz teljesen kóser, ha azon a vallás és erkölcsi testületnek nevezett hitközség busásan keres.

Az élelmezési biztos

A Király-utcából behallatszott a menetelő hadoszlopok ütemes lépése.. Közeledve, majd távolodva peregtek a dobok. A ház kapujában bábészek: gyerekek, cselédleányok és öreg zsidók nézték a katonákat, akik most vonultak fel Sziléziába, verekedni Frigyes porosz király öles vitézeivel.

A Király-utca elején áll a Simonyi-ház. Itt az első emeleten nyitották meg nemrég első imaházukat Pesten a zsidók. A királynő, Mária Terézia különös engedelmre volt szükséges ehhez, hiszen lakni, éjszakán át tartózkodni nem volt szabad Pesten a zsidónak. Csak a vásárookra kocsiztak fel vidékről, jöttek át Óbudáról.

Ma is vásár volt. Késő délután a hazafelé készülő zsidók nagy számban lepték el a Simonyi házat. Mincha imára gyülekeztek.

A zsinagóga mellékszobájában, az udvari folyósóra nyíló ablak mellett nyurga fiú ült. Szórakozottan pödörgette hosszú, szőke tincseit és látszólag teljesen belemerült az előtte fekvő Talmud fóliánsába. A valóságban azonban feszült figyelemmel hallgatta, hogy kint a folyósón mit beszél az apja, a lovasberényi reb Sájé Erős az óbudai reb Slojme Rotbartal. Házasságról volt szó, az ő házasságáról. A diplomatikusan párbeszéd szavait azonban időnként elnyelte az utcáról behallatszó dobpergés. Ez a hang jobban érdekelte a fiatal talmudistát, mint a nedánról és a kosztról folyó eszmecsere időnként felcsattanó hangjai.

Nagyot nyújtózkodott, felállt és kiment a folyósóra. Az öregek hirtelen elharapták a vitát. Mi köze van a gyerekek saját házasságához? Reb Sájé mézédessé hangon szólította meg:

— Jozsl fiam, tudod, hogy Rózele Rotbart milyen finom kuglit tud főzni?

A fiatalember udvariasan mosolygott. Mit lehet tudni: Hátha tényleg hozzáadják a Rózeléhez? — Aztán megszólalt:

— Lemegyek kicsit az utcára. Megnézem én is a katonákat.

Apja mérgeledött:

— Mit érdekel egy zsidót a balmechóme? Mi közünk van nekünk ahhoz, ha a keresztények ütik egymást? Minket mindnyájan ütnek! — Majd szigorúan hozzátette: — Aztán el ne csavarogjál! Még eltévednél ebben a rengeteg városban.

Jozsl megkönnyebülten szaladt le a csigalépcsőn.

Az utcán éppen nótázva vonultak el a 32. gyalogezred ujoncai, akik most jöttek a Tisza-Duna közéről. Nyomukban egy horvát grancsár ezred. Az utca népe örvendező zsvajjal fogadta őket. A zenekar rázendített a „Prinz Eugén, der edle Ritter” indulóra és a gyerekek utánaszaladtak az Országútra, a Hatvani-kapu felé.

Az utca szélén végtelen sorban dőcögtek a megrakott parasztszekek, lovaskatonáktól kísérve. A szekérsor vége messze porfelhőbe tűnt a rákosi homokbuckák irányában.

Jozsl nézte a felvonulást. Szeme csillogott, szíve a zenekar ütemére dobogott: Milyen jó lenne felcsapni katonának!

Elszontyolodott: Hiszen a zsidó nem lehet katona! — Egy ideig ismét bábészkodott, majd megint eszébe jutott, hogy be szép lenne elmenni katonának. Hátha mégis! Hogyan lehetne kibúvót találni? ...

A szekérsor hirtelen elakadt. Jozsl előreszaladt, hogy megnézzze, mi történt. Semmi különös. A szekerek által feltört úton kátyuba rekedt az egyik kocsí. Káromkodva lovagolt oda egy tiszt és szidta a paraszt fur-

vézert. Joszl sietve odaugrott. Nem hiába volt reb Sáje fia, akit Lovasberényben Erős-nek neveztek. Megemelte az elakadt kereket és rákiáltott a kocsisra. Az a lovak közé csapott. A kocsisor újra megindult.

A tiszt Joszlrá nézett. Joszl meg a tisztre. Nini! hiszen ismeri. Hadnagy, de aféle furcsa hadnagy. Élelmezési biztosnak hívják. Ő vásárolja össze a katonaság számára az élelmet. Nálunk is vásárolt már Berényben, onnan az ismeretség. A tiszt is ráismert:

— Ugy-e berényi vagy, jakhec?

Joszl tisztességtudóan levette a süvegét:

— Helyesen emlékezik rám a vitéz hadnagy úr. Szép üzleteket kötötünk mi együtt, mármint a tekintetes úr az apámmal.

A biztos azonban nem volt hajlandó folytatni a kényes természetű diskurzust. Távozni akart. De Joszl hirtelen gondolattól megkapva, a ló elé ugrott.

— Tekintetes úr! Tekintetes úr! — lelkenedezte.

A tiszt csodálkozott:

— No, mi kell?

— Fogadjon meg vitéz hadnagy úr inasnak. Meglátja, milyen segítségére leszek a bevásárlásban!

— Bolond vagy, — nevetett az élelmezési biztos, akinek hízelt, hogy vitéz hadnagy úrnak szólították. Szöveget ütött a fejébe az ajánlat: Ennek a zsidógyereknek csakugyan jó hasznát vehetné. Pedzeni kezdte a dolgot:

— Hát aztán nem félsz-e a háborútól? Nem gyerekjáték a katonadolog.

— Nem félek én semmitől. Erős vagyok. Az apám is bizonyára meghálálja a tekintetes úrnak, — füllentette.

Az élelmezési biztos már beleegyezett:

— Nosza szaporán, másszál fel a szekérre!

Joszl nem hagyta magának kétszer mondani. A legközelebbi szekérhez szaladt és felkapaszkodott rá. No hiszen, várhat a Rózele Rotbart!

Egy pillanatra megrémült: A szekér kolbásszal volt telerakva.

— Tréfe! — jutott eszébe. De most már nem volt visszavonulás. Eligazította a ponyvát az idegenszerű holmin és a tetejére ült.

A szekér kifordult a Váci-útra. Joszl rákiáltott egy bámészkodó zsidóra:

— Reb Jid! Mondja meg a Sülben reb Sájének Lovasberényből, hogy a fia elment a háborúba.

Most már nyugodt volt a lelkiismerete. Büszkén nézelődött a kocsi tetejéről. Szinte önkéntelen mozdulattal a füle mögé csusztatta tincseit ...

*

A szalonzenekar ábrándos polonézbe kezdett. Melegszerű, tarka ruhákban, mint egy eleven virágoskert, suhantak át a táncoló párok a gyer-

SIRKÖVEK

Városi üzlet: Budapest, VII.,
Károly-krt. 3 c. Dob-u. sarok
Telefon: 34-9-95.

PFEIFER ÉS HESZKY

kőfaragómesterek sírkőraktára

Budapest, X., Újtemetőnél.

Telefon: 48-6-47

tyafényes szobákon. Ki jól, ki rosszul, de mindnyájan franciául parlíroztak. Rokokó.

Erős József élelmezési biztos hátratámaszkodott a selyempárnás, aranyozottlábú karosszékben. A jómegjelenésű, vállas fiatalemberről senkisé is gondolhatta volna, hogy pár év előtt még egyszerű, kaftános bőchergyerek volt egy magyar faluban. Most a császár, helyesebben a királynő kabátját hordta; pompásan állt rajta a finom egyenruha. Nem sokáig volt egy élelmezési biztos fullajtárja. Kijárta, hogy hamarosan ő is megkapta a biztosi kinevezést. Most már évek óta működött a hadseregnél és szép pénzeket keresett az élelmezési szolgálatban.

József nem táncolt és nem beszélt franciául. Nem tudott. Sok egyebet kellett tanulnia az utolsó években. Németül azonban szépen beszélt és nagy meglepődéssel töltötte el ez a tudománya.

Most a házigazda fiával beszélgetett, Áronnal, ki azonban szívesebben hallgatott az Alexander névre. Rabbinak készül a breslaui jesiván, mióta azonban Szászországban ismét a porosz csapatok kerekedtek felül, jobbnak látta hazatérni a morvaországi kisvárosba, hol apja a leggazdagabb kereskedő volt. József, ki csak a lovasberényi kis jesivát járta, bizonyos tisztelettel nézett a nagy breslaui jesiva növendékére és megdöbbenéssel vegyes áhítattal tapasztalta, hogy az ottani bachurok világi könyveket is olvasnak.

Áron lelkesen magyarázta egy berlini zsidó tudós, valami Mendelsohn Mózes tanításait, aki azt kívánja, hogy a zsidók tanuljanak meg németül és sajátítsák el az európai műveltséget.

Dávid Prerau, a házigazda, kezeit dörzsölve állt meg József előtt. Tubákszinű kabátja, csipkés ingmellett hordott és fején puderes paróka volt, melynek felkunkorodó copfja hátul fekete szalagsokorral volt megkötve. Olyan volt, mint bármelyik korabeli polgárember, csak a feje búbján levő kerek, fekete bársonysapka mutatta, hogy zsidó, aki a maga módján tiszteli a hagyományokat. Borotvált arca mosolygott:

— Hát nem közeledik-e a messiási idő? — mondotta. — Zsidók és keresztények együtt mulatnak. Semmi különbség sincs köztünk.

— Ezt hirdeti Voltaire úr, meg Rousseau, az emberiség tanítómesterei. Ember és ember közt csupán erőnyeik foka tesz különbséget, — tette hozzá Áron. Józsefet pillanatra örömmel töltötték el a hallottak, de nyomban zavarba jött. Hol az igazság? Hiszen a városka meghívott aranyifjúsága és a jelenlevő tisztek el-elhullattak egy-egy csipős megjegyzést a zsidómulatságra. És ő maga még közlegény sem lehetne zsidó létére a hadseregben. Csak a zsidók bánnak vele úgy, mintha tiszt volna, mert jól esik nekik, ha azt képzelhetik, hogy zsidó is lehet katonatiszt. Pedig ő csak egyenruhát viselő, csapatokhoz beosztott hadseregszállító.

Ellentétes érzéseit azonban hirtelen új jelenség űzte el. A társaság elcsendesedett és Éva, a házikisasszony leült a spinéthez. Halkan, fátyolosan pengtek, csilingeltek a húrok. Egy francia rondót játszott. Józsefnek már napok óta feltűnt a szép, szőke lány, ki nem mindennapi műveltséggel bírt. Most nagyon is rajtafelejtette a szemét.

— Tetszett? — kérdezte Prerau, mikor a darab végén a társaság tapsolt, bravót és da capo-t kiáltott.

— Éva kisasszony valósággal földreszállt angyal, — lelkesedett József és ő is rohant kezét csókolni a fiatal leánynak. A kereskedő mosolyogva nézett utána.

Az ajtóban tisztí szolgák jelentek meg kardokkal, köpenyekkel. A

csapatok tovább vonultak. A társaság búcsúzkodott. Bókoltak, meghajlították jobb térdüket és bal lábukkal hátrafelé kapartak. A tisztek nagy sarkantyúpengetéssel haladtak le a lépcsőn, amelynek alján szobalány világított karos gyertyatartóval.

József nem ült a kocsijába. Lóra ült, mert ez szebb volt. Kellemes volt az enyhe tavaszi éjszaka. A kivilágított emeleti ablakokból kendőkkel integettek a távozók után.

A városka főutcáján dobszóval vonultak a fehérkabátos zászlóaljak.

*

Kisélt a táborból. Dombokon át, szántóföldek mentén, facsoportok közt vezetett az útja. Későnyári alkonyat volt.

Hét éve szakadt el otthonról. Jó lenne már hazalátogatni a fatornyos hazájába. Hintón fog menni, hadd lássa az apja, milyen úr lett a fiából. Szombaton fel fogja magát hivatni a thórához és nagy összeget fog adományozni a hitközségnek... Hát azután mi lesz? Ideje már erre is gondolni. Közeledik a béke. Poroszország Svédországgal és az oroszokkal már megkötötte a békét. Anglia is alkuszik már Franciaországgal, Frigyes szövetségese Mária Terézia szövetségeseivel. Még egy-két ütközet és az egész vonalon megkötik a békét. Mi lesz azután? Kis vagyonával megtelepszik valahol...

Éva jutott eszébe, Prerau Dávid lánya. József fütyörészni kezdett.

A tábor felől füstszag szállt, főzték a vacsorát. Néhány mértföldnyiről ágyúlövés rázták meg a levegőt. József kilépett a fák közül és felment egy dombra körülnézni.

A domb tetején huszár előrs tanyázott. Ketten lóhátról figyeltek a távolba, mások kantárszáron fogták lovaikat, a többiek a fűben heverésztek. Az élelmezési biztos tisztelgett. Ismerte az őrség parancsnokát, báró Barcsay Ábrahám huszárfőhadnagyot, ki a földön ült és ölébe helyezett tarsolyán irogatott. A báró kipödört bajusza igazi magyar huszárra vallott, puderes parókája ellenben európai embernek mutatta. Jókedélyű, finom ember volt a fiatal főhadnagy. Barátságosan maga mellé invitálta Józsefet.

József csodálkozva vette észre, hogy a báró verset írt.

— Mi ez? — kérdezte a biztos csodálkozva.

— Verses levél Orczy Lőrinc báró úrhoz — felelte a főhadnagy. Irogatni szoktam. Bizony pallérozni kell a magyar nyelvet, hogy magyarul is olyan jól lehessen mondani mindent, akár franciául.

magyarul is olyan jól el lehessen mondani mindent, akár franciául.

József nem értette: — Nem volna-e egyszerűbb mindjárt franciául írni?

Barcsay nevetett. Majd így felelt:

— Ami a lelkünkben rejlik, azt igazánban csak azon a nyelven mondhatjuk el, amely nyelv a lelkünkéből, a vérünkéből született. Ezt a nyelvet egész lényünkkel érezzük, minden más nyelvet csak megtanulhatunk.

József elgondolkozott. Barcsay egyre jobban tűzbe jött:

— Ugy-e te héber vagy? A zsidó nemzet nyelve a héber. Ezen a nyelven szóltak a zsoldárosok, a próféták. Ismeri őket az egész világ. A magyar nyelv még pallérozatlan, ezért nincsenek a magyar népnek vátesei, ezért nincs saját műveltsége és ezért nem becsüli semmire a világ. Csak azt tudja rólunk, hogy jó huszárok vagyunk.

— Minket pedig a kalmárok népének tartanak, — jegyezte meg József, kinek eszébe jutott Prerau Áronnal folytatott beszélgetése Mendels-

sohn Mózesről. — De most a zsidók megtanulnak németül és ők is részt fognak venni a német szellemi életben. A héber szent nyelv, azon ma már csak imádkozni lehet.

— Magyarul meg csak káromkodni lehet — legalább is némelyek így mondják, — pattant fel indulatosan Barcsay. — Mindkét nyelv tehát nagyot bukott. Az egyik felfelé, a másik lefelé. Mindez azonban ostoba beszéd. Egy nép csak a maga nyelvén élhet, csak a saját nyelvén lehet művelt, csak saját nyelvének alkotásaival vehet részt a kulturemberiség nagy koncertjében.

József felállt. Megköszönte a főhadnagynak a tanulságos beszélgetést és a hallottak felett gondolkodva, indult vissza a táborba...

A főhadnagy pedig nagy komolyan folytatta a versírást.

*

A táborban már várták. Dávid Prerau érkezett meg és számos kocsi-rakomány lisztet hozott. József örvendezve sietett elébe.

Egy faggyúgyertya fényénél készítették el a számadást. József felnyitotta a kocsiján levő vasládát és csengő pénzzel fizetett. Aztán a kereskedő visszatért kocsijához. Indulás előtt hirtelen megszólalt:

— Igaz is. Majdnem elfelejtettem: Éva lányom üdvözlétét küldi.

József meghajolt.

— Remélem, a kisasszony egészséges?

— Köszönöm, igen. Egy városunkbeli derék fiatalember megkérte a kezét. Még nem döntöttem az ügyben, de valószínűleg a közeljövőben lakodalmat ülnék.

— Sürgős? — kérdezte József elpirulva. Majd Prerau mosolygós, kérdő tekintetére, hirtelen hozzátette: — Mert ha nem, akkor függessze fel elhatározását néhány hónapra...

— Rendben van.

Melegen kezét szorítottak. A kocsi elhajtott. József tisztelgett. Az öreg kereskedő kihajolt a kocsi ablakán és háromszögletű kalapját lenggette. Sokáig látszott fehér parókája, tetején a kis fekete bársonysapkával.

Az esti szélbe hullaszag keveredett.

*

A sátrakat táborszerte javában bontogatták. Az ellenség közeledett és a sereget továbbhaladásra és ütközetre kész állapotba helyezték.

Az élelmezési biztos az éjszakát kocsijában töltötte. Hajnal felé felkelt és felment a dombra, ahol a vezérkar táborozott.

Laudon tábornagy széken ülte aludt. Lábait másik székre rakta. Mellette álmosan sziporkázott a tábortűz és az egész éjjel felhalmozott zsarátnokokból maró füst szállott. A tűz fénye megvilágította a tábornagy vézna alakját. Olyan igénytelen jelenség volt, mintha most is még az orosz hadsereg leépített kapitánya lenne, ki másolásból és hangjegy-írásból tengeti életét egy berlini padlásszobában. Frigyes király akkor nem akarta bevenni a porosz hadseregbe, mert nem tetszett neki a vöröshajú emberke. Azóta már több alkalma volt megbánni ezt a mulasztást.

A tábornagy körül suttogva jártak a tiszték. Álmosak, törődöttek voltak. Csizmájuk sáros volt, a hajnali harmat elmázolta fehér kabátjukon a kréaport, felkunkorított copfjükből ázottan lógott a szalagcsokor. Egy tábornok tompított hangon szidott le egy őrnagyot, ki jelentést hozott: Hogyan mer ilyen rendetlen, szabálytalan öltözeben a szeme elé kerülni?... Szobafogság!

Fehér köd ereszkedett a földre, fehér rongyokként függött a faága-

kon. A domb kis ideig sziget gyanánt emelkedett ki belőle, majd ezt is elborították hullámai. A ködben szórványos puskaropogás hallatszott.

Lódobogás közeledett. Vágtatva érkezett egy tiszt és kiáltozva kérdezte:

— Hol a tábornagy?

Hozzá siettek, csendre intették, lepisszegették. De Laudon már talpon volt:

— Itt vagyok. Mi ujság?

— Kegyelmes uram! Az ellenség jön, már egészen közel van.

— Lovat! — szólt a tábornagy.

Egy katona elővezette a lovat. A tábornagy nyeregbe szállt. Rövid parancsszavak, a tiszték a helyükre sietnek.

Mindenfelől megszólalt a riadó. Ordonáncok nyargalnak el minden irányba. A ködből futólépésben haladó csapatok tűnnek fel, majd újra elvesznek a ködben.

József is intézkedett. Szekereinek nagy részét elindította hátrafelé. Győzelem esetén ráér visszahozni azokat, veszteség esetére pedig jobb, ha idejében egérutat nyer és nem kerülnek az ellenség kezére.

Valahol a látóhatár alján már derengett a felkelő nap. A fehér ködben óriási árnyék foltja tűnt fel. Éles sashor, fején kis, háromszögletű kalap.

A köd hirtelen szétszaladt, mintha színházi függöny nyílt volna meg a tájék felett. A szembenlevő dombon kis lovascsoport áll. Élén a sashorú, háromszögletű kalapú ember, kinek árnyékát a köd óriásira nagyította: Az „öreg Fritz”, a burkusok királya.

A síkságon hosszú vonalban álltak a seregek. Itt fehér kabátok, kék nadrágok, túlhan kék kabátok, fehér nadrágok. Mindkét oldalon püspöksüveg alakú, hatalmas csákók, copfos parókák. Emitt a szárnyakon vörösnadrágú magyar huszárok lovai fickándoznak, amott a vöröskabátú porosz huszárok nyargalnak a helyükre.

Itt is, ott is megdörrennek az ágyúk. Meg-megrendül a föld villanásukra, szinte a levegő is reszket. A porosz király csoportjából kiválik a szárnysegéd és levágtat balfelé. Csakhamar megmozdul a poroszok balszárnya. Dübörögnek az összes dobok, ütemükre halad döngő díszlépésben a gyalogság. A négyszögekbe állított ezredek előrelódulnak. Aztán a villogó szuronyok közepéből káotikus összeviasszaságban megszólalnak az ezredzenekarok. Izgatottan, hamisan recsegnek a trombiták.

A fehérkabátos csapatok első sorai térdre ereszkednek. Zörögnek a töltővesszők a puszkacsövekben...

Háromszor villan fel a sortűz. Felgomolygó füstben ordító embertömegek zudulnak össze.

József már megszokta ezt a látványt. Hét év alatt nem egyszer maga is kázitására keveredett, mikor az ellenség portyázó lovassága rajtaütött kázitálmányain. Most azonban nem érdekelte az ütközet. Másra gondolt: Békés otthonra, asszonyra, gyerekekre... Évére?... Nem inkább ez-e az élet teljessége, mint a hadi, a közeleti sikerek, a címek, kitüntetések, külső fény, melyeknek ábrándképe annak idején kicsalta őt a nagyvilágba.

A levegőn át sivitva, búgva repült az ágyúgolyó. Lecsapott a dombon, feltúrta a földet és füstölögve gurult a bokrok közé.

József letörölte az arcába fröccsent sarat.

— Pfuj! — tört ki belőle önkéntelenül és hátat fordított az egész borzalmas színjátéknak. Lesietett a dombról és elvonuló szekerei után lovagolt...

— gl —

A tiszta lap

Hasele bócher volt, sápadt és sovány, csak a szeme volt aránytalanul nagy, feketén villogott ki holdfényű arcából s belelángolt a messzeségbe, akár csak két közelálló csillag az éjszakában.

Mert Hasele élete is olyan komoly és naptalan volt, mint az éjszaka. Fiatalon hervedtak el mellőle szülei, testvérei nem voltak s alig számolható rokoni meg olyan szegények, hogy azokra se számíthatott balsorsában. Így tehát magányosan élt, mint a fa a pusztában.

Korán nyelték el a jesiva rideg falai s ott beletemetkezett az ódon szent könyvek tanulmányozásába.

Éles és fogékony eszű bocher volt, hívő lélekkel és alázatos szívvel forgatta az elsárgult foliánsokat s dúsan táplálta esztét nagy elődeinek bölcseségeivel s a zsidó vallás minden rendű törvényeivel.

Korán megismerte fajtánk históriáját is, amely nagyon is bővelkedik tragikus fordulatokban.

Meggyőződés és rajongás vezette a jesivába, szívesen és szeretettel tanult.

Éjszakáit nagyon rövidre szabta, csakhogy minél több ideje jusson a tanulásra, későn feküdt le és korán kelt. A madarak is szunyókáltak még pelyhes fészkeikben, amikor ő ébredt, a nap is mélyen feküdt még a keleti égbolt alján, amikor Hasele sötét, rideg kis szobácskájában izgett-mozgott s alig találta meg gyűrött, kopott ruháját, amelybe azután álmosan belebujt, csak a kút hideg vize józanította ki valamennyire s fölébresztette a gondolkodását.

Ő úgy érezte, hogy Istennek tetsző az élete s ifjú életének eme gyötrelmei egyszer majd örömmre változnak át.

Az Úr nemcsak büntet, de jutalmaz is — szokta volt mondani — s ezért meggyőződéssel várta is példás élete megjutalmazását.

Ezért mondtam, hogy Hasele hívő lélek volt, a bócherek legnemesebb fajtájából való. Szerették is a jesiva tájékán, jó hire messze terjedt. Maga a rebe nem egyszer ajánlotta híveinek a kegyeibe, azért szívesen is látták minden zsidó család asztalánál. Akinél ő evett, az szinte eldicsekedett vele, hogy Hasele az ő vendége volt s bizonyos ünnepek előtt valóságos versengés folyt érte. A legjobb családok invitálták s minthogy senkivel se akart haragot, a rebe döntésére bízta, hogy kinél kosztoljon pészach hetében, vagy másmilyen ünnepnapon. S a családok tudták Hasele e furfangját s ezért még idejében a rebet is ostromolták Hasele miatt.

A rebe is zavarba jött ilyenkor, mert hiszen ő se akarta a tekintélyesebb híveket magára haragítani s amikor a gazdag Weiner, a kile legfőbb férfia is hozzáfordult, hogy Haselet a maga asztalához kérje, így szólt:

— Kedves Weiner barátom, nagyon megtisztelő a te meghívásod, de már annyian kérték őt, hogy nem vállalom a döntést. Én Istenre bízom.

— Hogy érted ezt rebelében?

— Úgy értem, hogy mindazoknak a neveit ráírom egyes cédulákra, akik Haselet meghívták, azután beleteszem az ő kalapjába s tanuk jelenlétében összerázom a kalapot s hányom, a kis Rebeka fog kihúzni egy cédulát s akinek a nevét ő kihúzza, annál lesz Hasele az ünnepi kosztos.

— Hát ez nagyon bölcs dolog — szólt erre a módos Weiner — s még hozzátette — hogy érdekes is. Kiváncsi vagyok, ki lesz a szerencsés.

— Lehet, hogy senki — szólt a rebe, amire Weiner megint meglepődött.

— Hogy érted azt, hogy senki?

— Egyszerűen úgy, hogy egy tiszta lap is benne lesz a kalapban és ha azt találná kihúzni Isten akaratából a kis Rebeka, akkor Hasele el megy vándorolni s az ünnepeket valamely ismeretlen helyen tölti.

— Ha így lenne, ezt nagyon sajnálnám — szólott Weiner, majd pedig így szólott: — Ne tedd be az üres lapot rebe, mindenki nagyon sajnálná őt, ha úgy esne, hogy az üres lapot húzná ki a lányod.

— Az igazság azt kívánja, hogy üres lap is legyen ott, ha Istenre bírom a döntést. Hátha ez az Isten akarata, hogy Hasele senkinél se egyen itt? Nekem erre is kell gondolnom.

— Rebe lében, hogy élj százhusz esztendeig. Érveid olyan bölcsek, hogy nem tudok ellentmondani. Tégy, ahogy jónak látod, belenyugszom. De megvallom, hogy nagyon bántana, ha a tiszta lap kerülne ki a kalapból. Ezért kérem Istent, hogy vezesse Rebeka kezét akármilyen család nevéhez inkább, csak hogy a derék bócher itt maradjon.

— Majd melájtuk. Holnap lesz a sorsolás és ha kívánod, te is jelen lehetsz, ha nincsen terhedre.

— Itt leszek, egész bizonyosan eljövök — mondotta s jókedvűen távozott.

Másnapra valóban meg is ejtették a sorshúzást. Sokan jöttek el erre a mulatságra. Az egész község megélénkült erre az alkalomra s aki csak tehette, igyekezett a rebe házához.

Mindenki a maga nevére számított s most már valamennyien Isten kegyének tartották volna, akihez Hasele kerül.

A rebe szobája tele volt látogatókkal, akik mind csak a sorsolásért jöttek.

Az előkészületek is megtörténtek. A kalap ott volt az asztalon s a közönség előtt írta a neveket maga a rebe a cédulákra s az egy tiszta lapot is megmutatta.

A kis Rebeka azután odament az asztalhoz, mikor ott volt már, a Rebe magasra emelte a kalapot, jól összerázta s odanyújtotta kis lány elé.

— Nyulj bele most a kalapba lányom, csak egy cédulát húzzál ki és add oda Weiner bácsinak, ő majd fölolvassa a nevet, amely rá van írva.

Rebeka egy pillanat alatt kihúzta a begöngyölt cédulát s odanyújtotta a mellette álló Weiner bácsinak.

Feszült és ideges várakozás előzte meg e műveletet s a szobában olyan csend volt, hogy egy-egy sóhajtást is hallani lehetett.

Izgalommal várták az eredményt.

Weiner ünnepélyesen felgöngyölte a papirlapot. Mindenki várta, hogy a nevét olvassa, de Weiner hallgatott.

— A tiszta lap került ki a kalapból. Isten úgy akarta, hogy Hasele útrakeljen s más vidéken töltse az ünnepeket. . .

Nagy csüggedés és szomorúság ült az egész gyülekezetre. E pillanatban valamennyien úgy érezték, hogy talán értelmetlenek Isten kegyére, ezért került a tiszta lap ki a kalapból.

Hasele is bent volt a szobában s végtelen öröm fogta el, hogy a sorsolás így végződött; úgy gondolta, legalább látja a világot s kijut a része a vándorélet romantikájából. Belül lelkendezett, de nem árulta el az örömét.

A rebe ezután hozzáfordult s megadta neki a szabadságot, hogy holnap reggel útrakelhessen.

— Mehetsz amerre és ahova akarsz. Isten vezéreljen útadon s gyere vissza erőben és egészséggben.

Távozáskor minden jelenlevő egy kis pénzt nyomott Hasele markába és így, úgyszólván mindennel ellátva eresztették őt útjára.

Sose volt annyi pénze, mint most. Hasele valósággal boldog és gazdag lett s úgy érezte, hogy élete fordulóponthoz érkezett. A jobb idők virradását látta abban, ami vele történt.

És másnap reggel kis batyúval karján útrakelt. A szomszéd faluig kocsi vitte s onnan gyalogosan folytatta útját az országúton.

Éveket töltött a jesiva falai között s ezért szabadnak érezte magát. Még bizonytalanságot érzett, szédült, támo lyogott, a végtelen tér, a szabad messzeség gyámoltalanná tették, csak lassan tudott nekilendülni a végtelen országútnak. De azután mégis csak elindult. A mezők terhes és dús vetéssel tágultak körülötte, pacsirták énekeltek fölötte, a fák zúgtak, susogtak, amint mellettük elhaladt. Az egész pompázó mindenség muzsikált körülötte s ő csak baktatott, ment, mendegélt s egyre távolodott ama helytől, ahonnan elindult.

Már esteledett, amikor egy népesebb községbe ért s úgy határozta, hogy ott is marad éjszakára. Megtudakolta a samesz házát s mint ahogy ez már szokás, bekopogott hozzá.

A samesz egy törődött, kis vörös emberke volt. Ő nyitott ajtót a bócher kopogására.

— Átutazóban lévő bócher vagyok a kismartoni jesivából, a nagy rebbe tanítványa. Itt szeretnék meghálni . . .

A samesz boldogan tessékelte a hajlékába Haselet, bevezette a szobába, leültette az asztalhoz és az igazi, nemes zsidó szív irgalma szerint ő már a derek samesz védelme alatt állt s családhoz számított.

Azután bejött a samesz felesége, anyai jóság sugárzott a szeméből, majd pedig bátortalanul lépett a szobába a leánya, a szép Léni, vagy mondjuk Leonóra. Gyönyörű teremtés volt, szőke, kékszemű, karcsú, magas termetű s Hasele alig merte ráemelni szemét.

Mint egy álom, olyan volt minden körülötte. A lány volt a tündér s ő, a szegény koldusfiú, aki álmodik . . .

Leonóra kedvesen szólt Hasele felé, aki a mennyei hangtól nekibátorodott s beszélgettek, hogy mit és miről nem is volt fontos.

A szemek beszédje mán komolyabb volt, tekintetük nagyon is elmélyedt egymásba.

Hasele fekete szemei most még jobban lángoltak s meggyújtották fiatal szívét is.

Igy ragadt ő ott s ezt írta a mesterének.

„A Mindenható akarata volt, hogy útrakeljek. A tiszta lapocsk a döntötte el sorsomat. Most már tudom, hogy miért kellett elindulnom. Megtaláltam valakit, aki várt rám s aki álmaimban már megjelent régen. Most már vissza ne várjanak. Hű tanítványa Hasele.”

A rebbe nem lepődött meg a levél olvastán s öröm töltötte be a szívét s csak ezt mondta, mialatt a levelet behajtotta s letette:

— Minden dolgok mögött Istent kell látnunk.

Leonóra és Hasele így találtak egymásra.

A tiszta lap összehozta őket.

Hotel Tátra Trencin

Olcsó! Tiszta! Kényelmes.

Hotel Central Bratislava

(A főpályaudvartól néhánypercenyre)
Állandó melegvízszolgáltatás.

Központi fűtés.
Mérsékelt polgári árak!

Csermely Gyula, a „Toprini nász”, a „Vörös kérdőjel”, a „Beszélő ereklje” és több más nagysikerű könyvek írójának „Ami két Miatyánk között van” címen most újabb regénye jelent meg, amely az írónak kétségen kívül legérdekesebb és legértékesebb alkotása. A múlt század utolsó két évtizedének az ország társadalmát forrongásban tartó felekezeti kérdései izzanak ebben a regényben, amelynek minden mozzanata és gondolata, meseszövéseinek drámai fordulatai élesen világítanak rá arra, ami örök emberi. A regény hőse, a fiatal Blattgrüner Gerson, dúsgazdag, de a világtól messze elmaradt poltyházai vallásos zsidó család egyetlen fia. Lelkében két világnézet vívja meg harcát. Csermely Gyula az élet- és az emberismeret megrázó és igaz színeivel festi le ezt a harcot, amelyet jóvátevően kísér végig az örök szerelem, amely hatalmas ívvel köti össze a két szenvedő szerelmezt — Gersont és a gentry családból származó Adamik Piroskát — s az ő személyükben azt a tátongó, mély vermet, amelyet a múlt század nyolcvanas éveinek meghasonlott kora ástott, ember és ember, vallás és vallás közé. Az élethű miliórész, a szereplő személyek éles jellemzése és a kornak élethű leírása nyilván az utolsó évek legnagyobb értékei közé sorolják Csermely Gyulának ezt a művét. A regény két részének történetét tíz éves időköz választja el egymástól. Az egyes részek külön is kaphatók. Félkemény kartonkötésben kötetenként 2 pengős árban. A teljes regény egybekötve egészvászon kötésben 4 P 80 filléres bolti áron kiadókivatalunkban is kapható.

Dr. Gerő László: Palesztina, Budapest. 1934. A legújabbban Hugo Hermann tollából megjelent négykötetes Palesztina monográfiát megelőzően látott napvilágot dr. Gerő Palesztina c. könyve, mely az idevágó egész ismeretkört felöleli. 10 fejezetben és 40 címen tárgyalja Palesztina földjét, népeit, városait, gazdasági és kulturális életét, történetét, régiségeit, közigazgatását. Könnyű, népszerűen megírt könyv, melyet minden palesztinai turista és mindenki, aki érdeklődik a megújuló ország iránt, haszonnal forgathat. A könyv erénye, látszólag hibája, az a tár-

gyilagosság, amellyel a „zsidó Palesztinának” annyi teret juttat, amennyi az utóbbi évtizedek építő munkája, folytán megilleti, de az arab pozíciókat nem hanyagolja el. Többszínnyomású térkép emeli a könyv használhatóságát. Kapható az Új Ut kiadóhivatala útján is 1.20 P beküldése ellenében.

A zsidókérdés kézikönyve. Timisoara, 1934. Magyar nyelven először jelenik meg ilyen terjedelmes, a zsidókérdés és a cionizmus egész komplexumát átfogó munka, mely áttekinthető beosztásban taglalja az egyes tárgyköröket. Az Erdélyi Aviva-Barisszia érdemet szerzett ennek a műnek megszerkesztésével és költséges kiadásával. A könyv szövege tárgyilagos és baloldali tendencia a cionista kérdések tárgyalásánál csak az egyes témák tárgyalásának mennyiségében nyilvánul meg. Egyébként a könyv elolvasása mindenkire nézve hasznos és tanulságos.

Megjelent a Százhueros Hegedű. „Új Ut” budapesti irodalmi folyóirat kiadásában, Lovag Sándor szerkesztésében a napokban hagyta el a sajtót a Százhueros Hegedű irodalmi évkönyv 1935-ös kötete. Magában foglalja a magyarországi (budapest, dunántúli, nagyalföldi, csehszlovákiai, romániai, amerikai magyarság 100 kiváló írójának életrajzát, irodalmi működését és közel 200 költeményét. Finn, eszt, német, olasz, stb. műfordítások és egyéb érdekességek teszik változatossá a gondosan szerkesztett, csinos kiállítású könyvet. Ára 1 P. Kapható minden jobb könyvkereskedésben és az Új Ut kiadóhivatalában.

Az Újpesti Izr. Hitközség képviselőtestülete január 21-én tartotta évzáró ülését, amelyen az előljáróság beszámolt a lejárt hároméves mandátum ideje alatt kifejtett tevékenységről.

Az ülés résztvevői egyöntetű lelkesedéssel ünnepelték Arányi Adolf, a hitközség elnökét és Zilahi Ármin hitközségi főtáitkárt, akik a válságos időben is bölcs előrelátással vezették a hitközség ügyeit.

A szerkesztő üzen:

„Arany” Románia.

1. Országos Ferenc József Rabbiképző VIII., Bérkocsis-utca 2. szám. — 2. Dr. Gutmann Mihály II. Zugligeti-út 4. szám. — Magyarországon nincs több rabbiképző.

dentist Fehér K. Samoryn.

Örömteljes családi eseményéhez: mazl tov!

dr. Trebitsch Mórné, Stara Dala.

Szívesen halljuk, hogy Ön is lapunkkal meg van elégedve. Felette jól esik elismerése. Köszönjük.

Steiner Ödönné, D. Streda.

Legjobb tudomásunk szerint magyar nyelvű értékesebb purimspiel sajnos, nincs. Mindazonáltal továbbra is érdeklődünk s nagyon fogunk örülni, ha az eredményes lesz.

Braun Ernő, Kosice.

Köszönjük elismerését. Ön régi és kedves előfizetőnk, így boldogan felülünk meg kívánságának és jövő számunkban az említett íróőnek egy szép novelláját fogjuk közölni. Szívélyesen üdvözljük Önt.

Szigeti Oszkár, Arad.

A skót gyorsvonaton utazott haza! ... Lekoetelező szíveségeiért ezúton is hálás köszönetemet juttatom kifejezésre. Sok szívélyes üdvözléssel köszöntöm.

Kemény Izidor, Lucenec.

Elismeréséért hálás köszönet, szívélyes üdvözléssel köszöntöm Önt.

Kardos Ernő és neje, Budapest.

Leányuk, Annuska férjhezmeneteléhez sok szerencsét kívánunk és őszintén gratuláljuk Önöket. Mazl tov!

Werner Jenő, Bratislava.

Nem indított és nem indíthat sajtópert ellenünk. Eddig sem, ezután sem. Mert az Uj Ut csak az igazat írja.

K. E. Budapest.

A Pesti Izr. Hitközség tüzelőanyag szükségletét a kitért Winter cégnél szerzi be. Mi is tudjuk. És ezen Ön csodálkozik?!...

Edouard Herriot, a volt francia miniszterelnök a faji kérdéssel kapcsolatban a következőket mondta:

— Ha a reakcionáriusok felütnék Franciaországban a fejüket és ismét faji kérdéseket felvetve, a Dreyfuss-per zavaros napjait akarnák visszahozni, olyan leckét kapnának, amitől sohasem felejtene el, hogy Franciaországban az antiszemitizmusnak nincs talaja! A zsidók a harcmezőkön együtt véreztek velünk. Nemcsak a mostani háboruban, hanem mindenkor. Ezért a francia nemzet örökké hálás a zsidóknak. Azok az emberek, akik viszálykodást akarnak szítani a fajelmélet felállításával — a tüzzel játszanak! Ha a reakció mégis tetekre ragadtatná el magát, úgy a francia nép nagy többségével fogja magát szemben találni. A zsidók társadalmunk szerves része, s aki bántja őket, az megbántja az egész francia nép szuverénitását. És ezt nem fogjuk tűrni!

✱

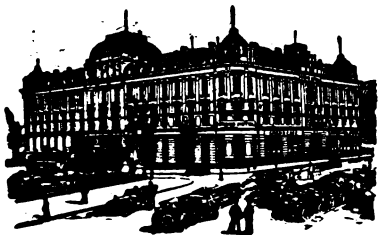
A palesztinai műegyetem 10 éves fennállásának jubileumán megjelent az angol főkormányzó, aki hatásos beszédben méltatta a műegyetem tevékenységét és kijelentette, hogy kormánya 10.000 fonttal járul a műegyetem kibővítéséhez.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Márkusné Beer Erzsébet.

Előfizetési ár: Egész évre 12.— P. — Csehszlovákiában 80.— kc. — Jugoszláviában 160.— dinár. — Romániában 400 leu. — Másodrendű papíron 25%-kal olcsóbb. Intézményeknek 24.— pengő.

Szerkesztőség: Budapest, VI., Andrásy-út 84. Telefon: 10-7-12.

Kiadóhivatal: Arad, Calea Saguna 73., Bratislava, Venturska 5.

BUCAREST GRAND-HOTEL

„LAFAYETTE”

CALEA VICTORIEI, 11

A főváros legmodernebb, legtisztább, legkényelmesebb és legolcsóbb szállódája. Szobák 130 Lei-től.

EZÜST

disztárgyak,
evőeszközök
a legolcsóbb árban

Schleifer

ezüst-
áruüzem
lerakatában, Andrásy-ut 33. (Nagy-
mező-u. sarok) Üzem: Kazinczy-u. 10.

Telefon: 43-5-28

Használt ezüsttárgyakat és régi ezüst-
pénznemeket a legmagasabb áron veszünk

Ami a szülőket
legjobban érdekli!

Leány- és fiúruha,

Leány- és fiúkabát

Litzmann Irma

Bpest, VI. Király-u. 18.

Prima hús, hizlalt baromfi

legolcsóbb napi árban

REICH JÓZSEF

husnagyvágó כשר mészárszékében

VI., Hegedűs Sándor-utca 17. szám

Hunyady-téri csarnokkal szemben

Pontos kiszolgálás. Telefon: 29-1-10.

GEDULDIGER HUGÓ

BÉLYEGZŐGYÁRA

BUDAPEST, VI.,

Vilmos császár ut 17.

Telefon: 22-8-95

FURNÉROK

keményfa enyvezett lemezek legolcsóbban

GRÜN SÁNDOR

Budapest, VII., Kazinczy-u. 22.

☞ Telefon: 42-6-97 ☞

KNAPP MIKSA

képesített szűcsmester

Szűcs és szőrmeáru üzlete:

BUDAPEST, VI.,

Nagymező-utca 14. szám.

TELEFON: 20-4-53

Szőrme, bundák, boák nagy vá-
lasztékban. Alakítások, javítások
jutányos áron készülnek.

Nyári megóvást felelősséggel vállalunk.

Doprava a rozsirovaine casopisu „Uj Ut” (Nová cesta) povolilo csl.min.vnútra pod cisl.

9662 1932 5. dna 15. II. 1932.

A román királyság területére való bevitelt és terjesztést a bucaresti román kir. Sajtó-

